

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра обліку і аудиту

Шевчук Інна Вікторівна

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І
ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Кваліфікаційна робота магістра на здобуття
ступеня вищої освіти: магістр
галузі знань: 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності: 071 «Облік і оподаткування»
за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит підприємницької
діяльності»

Керівник кваліфікаційної роботи магістра:
канд. екон. наук, доцент Руденко Н.О

Рецензент:
канд. екон. наук, доцент Нетудихата К.Л.

Миколаїв 2025

АНОТАЦІЯ

Шевчук І.В. Інформаційні системи бухгалтерського обліку і оподаткування як інструменти прийняття управлінських рішень. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2025.

У кваліфікаційній роботі досліджено особливості господарської діяльності підприємства АТ «Коблево» та оцінено ефективність функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку (ІСБО). Розглянуто теоретичні аспекти організації бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, а також роль ІСБО у забезпеченні точності та своєчасності фінансової інформації. Проведено емпіричний аналіз економічних показників діяльності підприємства, розраховано фінансові коефіцієнти, оцінено вплив податкового менеджменту та розроблено рекомендації щодо оптимізації обліково-аналітичних процесів. Наведено моделювання прогнозованої структури фінансових результатів та шляхи підвищення ефективності використання ресурсів підприємства.

Ключові слова: господарська діяльність, оподаткування, інформаційні системи бухгалтерського обліку, фінансові коефіцієнти, податковий менеджмент, оптимізація обліку.

ANNOTATION

Shevchuk I.V. Accounting and taxation information systems as tools for making management decisions. Qualification work for obtaining a Master's degree in the specialty 071 "Accounting and Taxation" – Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2025.

The qualification work examines the features of business activities of the joint-stock company "Koblevo" and evaluates the effectiveness of accounting information systems (AIS). The theoretical aspects of accounting organization, taxation, and auditing are considered, as well as the role of AIS in ensuring the accuracy and timeliness of financial information. An empirical analysis of the enterprise's economic indicators was conducted, financial ratios were calculated, the impact of tax management was assessed, and recommendations for optimizing accounting and analytical processes were developed. The work also presents a modeling of the forecasted structure of financial results and ways to improve the efficiency of resource utilization at the enterprise.

Keywords: business activities, taxation, accounting information systems, financial ratios, tax management, accounting optimization.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Факультет економічних наук

Кафедра обліку і аудиту

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма: «Облік і аудит підприємницької діяльності»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту

_____ д-р екон. наук, проф. Великий Ю.В.

“ _____ ” _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Шевчук Інна Вікторівна

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра: «Інформаційні системи бухгалтерського обліку і оподаткування як інструменти прийняття управлінських рішень»

керівник кваліфікаційної роботи магістра канд. екон. наук, доцент Руденко Н.О.
затверджені наказом ЗВО від “ ____ ” _____

2. Строк подання здобувачем кваліфікаційної роботи магістра 10.12.2025

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи магістра: Фінансова звітність АТ «Коблево» за 2019 – 2024 роки, внутрішні облікові реєстри підприємства, управлінська звітність, нормативно-правові акти України (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку), методичні рекомендації з організації бухгалтерського обліку та управлінської звітності, наукові монографії, навчальні посібники та статті з питань функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Дослідити теоретичні засади функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку та їх роль у процесі прийняття управлінських рішень. Узагальнити методологічні підходи до аналізу інформаційних систем бухгалтерського обліку на підприємстві. Провести аналіз організації бухгалтерського обліку та рівня автоматизації облікових процесів на АТ «Коблево». Оцінити можливості використання інформації, сформованої в ІСБО, для прийняття управлінських рішень. Визначити основні проблеми функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку на підприємстві

та розробити практичні рекомендації щодо їх удосконалення з метою підвищення ефективності управління діяльністю АТ «Коблево».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

Таблиця 1.1.1 – Основні складові ІСБО

Таблиця 1.1.2 – Основні етапи процесу становлення ІСБО

Таблиця 1.2.1 – Основні положення Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” №996-XIV від 16 липня 1999 року

Таблиця 1.2.2 – Ключові П(С)БО які впливають на побудову ІСБО

Таблиця 1.2.3 – Ключові стандарти, які мають безпосередній вплив на побудову ІСБО

Таблиця 1.3.1 – Класифікація інформаційних систем бухгалтерського обліку

Таблиця 1.3.2 – Інформаційні системи, що застосовуються на підприємствах середнього бізнесу

Таблиця 1.4.1 – Особливості використання ІСБО у країнах ЄС

Таблиця 1.4.2 – Порівняльний аналіз використання ІСБО в Україні та зарубіжних країнах

Таблиця 1.5.1 – Основні проблеми розвитку ІСБО в Україні

Таблиця 2.1.1 – Підходи до дослідження ІСБО

Таблиця 2.2.1 – Використані наукові методи

Рисунок 2.3.1 – Концептуальна модель дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку

Таблиця 2.4.1 – Етапи алгоритму

Таблиця 2.5.1 – Фактори які впливають на стан і розвиток ІСБО

Таблиця 3.1 – Використані дані необхідні для аналізу

Таблиця 3.2.1 – Вихідні ключові показники (тис. грн)

Таблиця 3.2.2 – Розраховані фінансові коефіцієнти АТ «КОБЛЕВО» за 2019 – 2024 рр.

Таблиця 4.1 – Рівень автоматизації та ефективності ІСБО АТ «Коблево»

Таблиця 4.2 – Практичні ефекти впровадження автоматизації

6. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Затвердження теми і призначення теми і призначення наукового керівника на засіданні кафедри	Вересень	до 03.09.25
2	Формування концепції, написання вступу та першого розділу роботи	Жовтень	до 01.10.25
3	Підготовка другого розділу роботи	Жовтень	до 20.10.25

4	Підготовка третього розділу роботи	Листопад	до 10.11.25
5	Підготовка четвертого розділу роботи	Листопад	до 24.11.25
6	Завершення рукопису роботи та подання на перевірку керівнику	Грудень	до 01.12.25
7	Подання роботи на попередній захист та перевірка на унікальність	Грудень	до 08.12.25
8	Усунення зауважень та повне завершення роботи	Грудень	до 12.12.25
9	Подання дипломної роботи завідувачу кафедри для тримання допуску до захисту на засіданні ЕК	Грудень	до 16.12.25
10	Отримання зовнішньої рецензії	Грудень	до 20.12.25
11	Захист роботи на засіданні Державної екзаменаційної комісії	Грудень	22.12.25- 26.12.25

Здобувач _____ Шевчук І.В.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Руденко Н.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	8
1.1 Сутність та еволюція інформаційних систем бухгалтерського обліку 8	
1.2 Нормативно-законодавче забезпечення функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку	11
1.3 Класифікація та характеристика інформаційних систем бухгалтерського обліку	14
1.4 Зарубіжний досвід використання інформаційних систем обліку	17
1.5 Проблеми та перспективи розвитку інформаційних систем бухгалтерського обліку в Україні	20
1.6 Узагальнення результатів огляду літератури та нормативних джерел 23	
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	26
2.1 Теоретичні підходи до дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку	26
2.2 Методи та моделі дослідження	28
2.3. Концептуальна модель дослідження	31
2.4. Алгоритм проведення дослідження.....	34
2.5. Специфіка галузі та фактори впливу	36

РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	38
3.1. Характеристика та опис вибірки вихідних даних	38
3.2. Емпіричний аналіз	40
РОЗДІЛ 4. РЕЗ.УЛЬТАТИ ТА ДИСКУСІЯ	46
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54
ДОДАТКИ	59
ДОДАТОК А	59
ДОДАТОК Б.....	63

ВСТУП

Сучасні умови господарювання, що характеризуються стрімким розвитком цифрових технологій, глобалізацією інформаційних потоків та зростанням обсягів даних, формують нові вимоги до організації бухгалтерського обліку. У таких умовах важливого значення набуває впровадження ефективних інформаційних систем бухгалтерського обліку, які забезпечують не лише автоматизацію реєстрації господарських операцій, а й формування якісної аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень.

Актуальність теми зумовлена потребою підвищення ефективності управління підприємствами в умовах високої конкуренції. Для цього інформаційні системи повинні забезпечувати інтегрованість, достовірність та оперативність даних, що використовуються у процесі планування, контролю та аналізу діяльності підприємства. Особливої ваги набуває аналіз функціонування таких систем, адже від його результатів залежить якість управлінських рішень і рівень інформаційної безпеки.

Проблематика дослідження знаходить відображення у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема О. Кузьміна, С. Голова, І. Бєлової, В. Сопка, М. Білик, М. Чумаченка, Р. Ентоні, Ч. Хорнгрена, Д. Колдуела. Вчені досліджують питання автоматизації обліку, інформаційного забезпечення управління та аналітичного оброблення даних. Проте недостатньо опрацьованими залишаються аспекти адаптації облікових систем до потреб підприємств середнього бізнесу, оцінювання їх економічної ефективності та інтеграції з управлінськими підсистемами.

Об'єкт дослідження – процес функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку на підприємствах.

Предмет дослідження – методичні та організаційні засади аналізу інформаційних систем бухгалтерського обліку для забезпечення ефективного прийняття управлінських рішень.

Мета дослідження полягає у розробленні рекомендацій щодо удосконалення аналізу та використання інформаційних систем бухгалтерського обліку з метою підвищення якості управлінських рішень.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

- розкрити економічну сутність і роль інформаційних систем у системі управління підприємством;
- дослідити нормативно-правове та методологічне забезпечення їх функціонування;
- охарактеризувати сучасні програмні продукти автоматизації обліково-аналітичних процесів;
- визначити критерії оцінювання ефективності інформаційних систем бухгалтерського обліку;
- здійснити аналіз інформаційної системи обліку на конкретному підприємстві;
- запропонувати напрями вдосконалення інформаційного забезпечення управлінських рішень.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що підвищення якості управлінських рішень можливе за умови комплексного аналізу, оптимізації та інтеграції інформаційної системи бухгалтерського обліку з аналітичними підсистемами підприємства.

Методи дослідження. Використано системний підхід, методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, економіко-статистичні методи для оцінки ефективності використання інформаційних систем, а також графічні та табличні способи представлення результатів.

Інформаційна база дослідження ґрунтується на даних бухгалтерської звітності підприємств, нормативно-правових актах України (Закони України, П(С)БО, МСФЗ), статистичних матеріалах, наукових публікаціях, а також аналітичних матеріалах офіційних сайтів розробників програмного забезпечення.

Наукова новизна полягає в удосконаленні методичних підходів до оцінки ефективності інформаційних систем бухгалтерського обліку, що дозволяє підвищити рівень інформаційної підтримки управлінських рішень. Зокрема:

- уточнено систему критеріїв оцінки ефективності інформаційних систем з урахуванням специфіки управлінських потреб;
- удосконалено понятійне визначення інформаційної системи бухгалтерського обліку як елементу інтегрованої системи управління;
- розвинено методику аналітичної оцінки інформаційних потоків з метою підвищення достовірності управлінських висновків.

Практичне значення результатів полягає у можливості застосування розроблених рекомендацій при впровадженні або модернізації інформаційних систем обліку, що забезпечує скорочення часу оброблення даних, підвищення ефективності управління та якості управлінських рішень.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі роботи розглянуто теоретичні засади функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку, їх економічну сутність, складові елементи та роль у формуванні обліково – аналітичної інформації для потреб управління.

Другий розділ присвячено обґрунтуванню методологічних підходів до аналізу інформаційних систем бухгалтерського обліку. Визначено систему показників оцінки якості, повноти та своєчасності облікової інформації, а також методи аналізу ефективності використання ІСБО в управлінській діяльності.

У третьому розділі проведено практичний аналіз функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку АТ «Коблево». Оцінено рівень автоматизації облікових процесів, організацію обліку фінансово-господарських операцій та можливості використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень.

У четвертому розділі узагальнено результати дослідження та розроблено практичні пропозиції щодо вдосконалення інформаційних систем

бухгалтерського обліку з метою підвищення ефективності управління діяльністю АТ «Коблево».

Структура роботи включає в себе 19 таблиць, 1 рисунок, список використаних джерел обсягом 51 найменування та 2 додатків. Обсяг основного тексту становить 61 сторінка.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

1.1 Сутність та еволюція інформаційних систем бухгалтерського обліку

Інформаційні системи бухгалтерського обліку (ІСБО) є ключовим елементом системи управління підприємством, оскільки саме вони забезпечують своєчасне формування, обробку, зберігання та передачу даних, необхідних для прийняття ефективних управлінських рішень. Сучасний бізнес функціонує в умовах цифровізації економіки, високої конкуренції та динамічного розвитку інформаційних технологій, що вимагає від підприємств переходу до нових моделей обліку, заснованих на автоматизованій обробці інформації.

Згідно з визначенням Ромні та Стейнбарта (Romney & Steinbart, 2021), інформаційна система бухгалтерського обліку – це сукупність взаємопов'язаних компонентів (людей, програмного забезпечення, апаратного забезпечення, процедур і даних), призначених для збору, обробки та передачі фінансової інформації, необхідної для користувачів усіх рівнів управління.

Метою ІСБО є не лише ведення бухгалтерського обліку в традиційному розумінні, але й забезпечення керівництва підприємства достовірною, аналітичною та оперативною інформацією для прийняття стратегічних рішень.

ІСБО виступає ядром єдиної інформаційної структури підприємства, та поєднує три основні складові. (Табл. 1.1.1).

Таблиця 1.1.1 – Основні складові ІСБО

Компонент ІСБО	Зміст	Функціональне призначення
Технічна	Комп'ютерне обладнання, мережі, периферійні пристрої	Забезпечення технічної можливості збору й обробки інформації

Програмна	Системне та прикладне програмне забезпечення (SAP, «Бухгалтерія для України», Діловод, Oracle, QuickBooks тощо)	Автоматизація облікових операцій, формування звітності
Організаційно-методична	Облікова політика, інструкції, методики, кадри	Визначення правил, процедур і принципів ведення обліку

Джерело: створено автором

Таким чином, інформаційна система бухгалтерського обліку є комплексом технічних, програмних та методичних засобів, які взаємодіють у межах єдиного інформаційного простору підприємства.

Значна увага у розвитку ІСБО приділяється якості даних. Система повинна забезпечувати точність, повноту, достовірність, актуальність та своєчасність інформації. Саме ці характеристики визначають ефективність прийняття управлінських рішень на всіх рівнях менеджменту.

Процес становлення ІСБО можна поділити на чотири основних етапи. (Табл. 1.1.2).

Таблиця 1.1.2 – Основні етапи процесу становлення ІСБО

Етап	Період	Характеристика	Приклади технологій / систем
1. Механізований облік	1950–1970 рр.	Використання обчислювальних машин, друкарських пристроїв, ручний збір даних	Механічні калькулятори, табулятори
2. Комп'ютеризація обліку	1980–1990 рр.	Впровадження перших програм для автоматизації бухгалтерських операцій	Lotus 1-2-3, QuickBooks
3. Інтегровані системи	2000–2010 рр.	Злиття бухгалтерського обліку з управлінськими процесами, формування єдиної бази даних	ERP-системи (SAP, Oracle, Microsoft Dynamics)
4. Інтелектуальні системи	2010–2025 рр.	Використання аналітичних технологій, штучного інтелекту, хмарних рішень	ВІ-системи, «Бухгалтерія для України», ERP, хмарні бухгалтерські сервіси (Xero, Zoho Books)

Джерело: створено автором

На сучасному етапі ІСБО є не просто інструментом обліку, а потужною аналітичною платформою, яка підтримує процес прийняття управлінських рішень. Наприклад, інтеграція бухгалтерського обліку з системами Business Intelligence (BI) дозволяє формувати аналітичні звіти в режимі реального часу, оцінювати ефективність діяльності підприємства, проводити фінансове моделювання.

Сучасні інформаційні системи бухгалтерського обліку мають низку особливостей, що відрізняють їх від традиційних:

- Автоматизація всіх етапів обліку (від первинного документа до фінансової звітності);
- Мультидоступність (можливість одночасної роботи кількох користувачів з різних підрозділів);
- Інтеграція з іншими системами (CRM, ERP, логістичними платформами);
- Хмарні технології (забезпечують доступ до системи через інтернет, з будь-якого пристрою);
- Аналітична гнучкість (побудова дашбордів, прогнозних моделей, автоматичне формування KPI).

Сучасні ІСБО стають інтелектуальними, оскільки здатні не лише фіксувати факти господарських операцій, але й прогнозувати можливі сценарії розвитку, аналізувати відхилення, формувати рекомендації керівництву.

Вітчизняні дослідники, такі як Бутинць (2018), Кузьмінський (2020), Герасимович (2021), відзначають, що ІСБО є не лише технічним засобом автоматизації бухгалтерських процесів, а й методологічною платформою управління фінансово-господарською діяльністю.

На їхню думку, ефективна інформаційна система повинна забезпечувати:

- формування достовірних даних для управлінських потреб;
- швидке реагування на зміни зовнішнього середовища;
- прозорість фінансових потоків;

- можливість прогнозування економічних результатів діяльності підприємства.

Узагальнюючи підходи різних авторів, можна зробити висновок, що інформаційна система бухгалтерського обліку є динамічним елементом управління, який поєднує облікову, аналітичну, контрольну та прогностичну функції.

1.2 Нормативно-законодавче забезпечення функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку

Діяльність підприємств у сфері бухгалтерського обліку та використання інформаційних систем в Україні базується на чітко визначеній системі нормативно-правових актів. Ця система забезпечує єдині правила ведення обліку, формування звітності, обробки електронних документів та збереження фінансової інформації.

Нормативно-законодавче забезпечення ІСБО виконує подвійну функцію: регуляторну (встановлює вимоги, обмеження та стандарти) та інформаційно-методичну (визначає підходи до організації автоматизованого обліку).

Основним законодавчим актом, що регулюють використання ІСБО є Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” №996-XIV від 16 липня 1999 року. (Табл. 1.2.1).

Цей закон є базовим документом, який визначає загальні принципи ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності. Відповідно до статей 3 та 8 Закону, підприємство самостійно обирає форму організації обліку, включно з використанням автоматизованих інформаційних систем.

Згідно зі статтею 9, дозволяється застосування електронних носіїв інформації та електронного документообігу, що прямо узаконює використання програмних продуктів для облікових цілей.

Крім того, Закон визначає, що облікові дані мають бути надійно захищені, а доступ до них – регламентований посадовими інструкціями, що має особливе значення для розробки ІСБО.

Таблиця 1.2.1 – Основні положення Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” №996-XIV від 16 липня 1999 року

Основні положення	Зміст
Ст. 3. Мета обліку	Формування достовірної інформації про діяльність підприємства
Ст. 8. Організація обліку	Вибір підприємством системи обліку, у т.ч. автоматизованої
Ст. 9. Документування	Дозволяється застосування електронних форм документів
Ст. 11. Звітність	Встановлює вимоги до фінансової звітності та її складу

Джерело: створено автором

Наступним рівнем регулювання є національні стандарти бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України. Вони встановлюють методологічні принципи ведення обліку для всіх суб’єктів господарювання, які не застосовують міжнародні стандарти.

Серед ключових П(С)БО, що безпосередньо впливають на побудову ІСБО, можна виділити декілька, які представлені у таблиці 1.2.2.

Таблиця 1.2.2 – Ключові П(С)БО які впливають на побудову ІСБО

Номер стандарту	Назва П(С)БО	Вплив на ІСБО
П(С)БО 1	“Загальні вимоги до фінансової звітності”	Визначає формат і структуру даних у системі
П(С)БО 6	“Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”	Формує алгоритми коригувань у базах даних
П(С)БО 7	“Основні засоби”	Регулює порядок автоматизованого обліку амортизації
П(С)БО 15	“Дохід”	Задає логіку формування показників прибутку
П(С)БО 16	“Витрати”	Визначає структуру та класифікацію витрат у системі

Джерело: створено автором

Таким чином, кожен стандарт фактично визначає логіку роботи модулів облікової програми, що дозволяє забезпечити правильність формування звітності.

Для підприємств, що працюють із закордонними партнерами або залучають іноземні інвестиції, особливо важливим є застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). (Табл. 1.2.3).

Україна офіційно перейшла на застосування МСФЗ відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №570 від 28.02.2000 р.

Таблиця 1.2.3 – Ключові стандарти, які мають безпосередній вплив на побудову ІСБО

Стандарт МСФЗ	Назва	Зміст і вплив на інформаційні системи
МСФЗ 1	“Подання фінансових звітів”	Уніфікує формат звітів у системах, забезпечує порівнюваність даних
МСФЗ 8	“Операційні сегменти”	Потребує деталізації інформації за центрами відповідальності
МСБО 7	“Звіт про рух грошових коштів”	Формує модуль Cash Flow у системах ERP
МСБО 16	“Основні засоби”	Визначає методи обліку та переоцінки активів у програмних продуктах

Джерело: створено автором

Застосування МСФЗ сприяє уніфікації інформаційних потоків між різними підрозділами підприємства та підвищує сумісність українських облікових систем із зарубіжними стандартами.

Важливу роль у функціонуванні інформаційних систем відіграє також Податковий кодекс України, який регламентує порядок формування податкових показників на основі бухгалтерських даних.

ІСБО повинні забезпечувати:

- автоматичне формування податкових декларацій;
- облік ПДВ та акцизного податку;
- контроль за своєчасністю сплати податків;
- формування звітності в електронному форматі.

Зокрема, згідно зі статтею 44.1 Податкового кодексу, платники податків зобов’язані вести облік доходів, витрат і фінансових результатів на підставі первинних документів, у тому числі в електронній формі. Це створює правові передумови для повноцінного впровадження електронного документообігу в бухгалтерських системах.

Міністерство фінансів України, як центральний орган виконавчої влади, здійснює методичне керівництво бухгалтерським обліком і затверджує відповідні документи. Серед найважливіших:

- Наказ №432 від 29.12.2000 р. “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування регістрів бухгалтерського обліку” – визначає форми та правила ведення регістрів у паперовому й електронному вигляді.
- Наказ №1203 від 29.12.2011 р. “Про затвердження Положення про документування облікової інформації в електронній формі” – регламентує порядок створення, зберігання і передачі електронних документів.
- Наказ №635 від 31.05.2019 р. “Про затвердження Положення про електронний документообіг у бухгалтерському обліку” – встановлює вимоги до електронного підпису та автентифікації користувачів.

Ці документи формують нормативну базу безпеки інформаційних систем, визначають принципи конфіденційності, контролю доступу та архівного зберігання бухгалтерської інформації.

Нормативно-правова база України визначає не лише правові засади, але й структуру функціонування інформаційних систем обліку. Її значення полягає в тому, що вона:

- гарантує єдність методології ведення обліку на всіх підприємствах;
- сприяє інформаційній сумісності між національними та міжнародними системами;
- забезпечує правову захищеність електронних даних;
- стимулює розвиток цифрових технологій у сфері бухгалтерії.

Сучасна тенденція розвитку законодавства спрямована на повну діджиталізацію облікових процесів, впровадження електронної звітності до контролюючих органів і підвищення прозорості фінансових потоків.

1.3 Класифікація та характеристика інформаційних систем бухгалтерського обліку

Інформаційні системи бухгалтерського обліку (ІСБО) займають важливе місце у системі управління сучасного підприємства, оскільки забезпечують оперативне формування достовірних даних про фінансово-господарську

діяльність. Їх використання дозволяє не лише автоматизувати облікові процеси, а й створити інформаційне середовище для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Для більш глибокого розуміння ролі та функціональних можливостей ІСБО доцільно здійснити їх класифікацію за певними ознаками.

ІСБО можна класифікувати за рядом ознак, що характеризують рівень автоматизації, функціональну спрямованість, масштаб використання, тип платформи та інші особливості. Узагальнену класифікацію подано в таблиці 1.3.1.

Таблиця 1.3.1 – Класифікація інформаційних систем бухгалтерського обліку

Ознака класифікації	Види ІСБО	Характеристика
За рівнем автоматизації	Ручні, напівавтоматизовані, автоматизовані	Від ручного введення даних до повної автоматизації облікових операцій та інтеграції з ERP-системами
За функціональною ознакою	Облікові, аналітичні, інтегровані	Ведення бухгалтерського обліку, формування аналітичної звітності, інтеграція обліку з управлінськими процесами
За масштабом використання	Індивідуальні, корпоративні	Використовуються на рівні окремого підприємства або корпоративної структури
За типом платформи	Локальні, хмарні	Розгортаються на локальному сервері або у віддаленому середовищі (SaaS-моделі)
За галузевою спрямованістю	Універсальні, спеціалізовані	Можуть бути призначені для підприємств будь-якої галузі або мати адаптацію під конкретний сектор економіки
За рівнем інтеграції	Автономні, інтегровані	Можуть функціонувати окремо або бути складовою корпоративної інформаційної системи (CRM, ERP, HRM)

Джерело: створено автором

Класифікація ІСБО дозволяє систематизувати інформацію про сучасні облікові програми, оцінити їх можливості та вибрати оптимальне рішення відповідно до потреб підприємства.

В Україні найчастіше використовуються такі системи бухгалтерського обліку: «Бухгалтерія для України», SAP Business One, Microsoft Dynamics 365, Oracle NetSuite та QuickBooks. Їх інтерфейс можна переглянути у додатку А.

Вибір конкретного програмного забезпечення залежить від розміру підприємства, галузі діяльності, вимог до інтеграції, вартості впровадження та рівня підтримки законодавчих змін. Порівняльну характеристику основних систем подано в таблиці 1.3.2.

Таблиця 1.3.2 – Інформаційні системи, що застосовуються на підприємствах середнього бізнесу

Назва системи	Рівень автоматизації	Основні можливості	Переваги	Недоліки
«Бухгалтерія для України»	Високий	Ведення обліку, формування фінансової, податкової та статистичної звітності	Відповідність національному законодавству, доступна вартість, проста інтеграція	Обмежена аналітика, локальна архітектура
Діловод	Середній	Електронний документообіг, реєстрація документів, контроль виконавчої дисципліни	Зручний документообіг, хмарний доступ, можливість інтеграції з іншими системами	Не є повноцінною обліковою програмою, обмежений функціонал бухгалтерії
SAP Business One	Дуже високий	Облік, управління фінансами, запасами, клієнтами	Висока надійність, глибока аналітика	Висока вартість впровадження
Microsoft Dynamics 365	Дуже високий	Бухгалтерський, управлінський і проектний облік	Хмарна модель, інтеграція з Microsoft 365	Значна вартість ліцензії
Oracle NetSuite	Високий	Хмарний облік, фінансова аналітика, CRM	Мобільність, міжнародна адаптація	Менша відповідність українському законодавству
QuickBooks	Середній	Бухгалтерський облік малого та середнього бізнесу	Простота використання, доступ онлайн	Обмежена локалізація для України

Джерело: створено автором

Як показує аналіз, системи «Бухгалтерія для України» залишається найпоширенішою серед українських підприємств середнього бізнесу, оскільки повністю відповідає національним вимогам бухгалтерського обліку. Водночас

міжнародні системи – SAP Business One та Microsoft Dynamics 365 – активно впроваджуються у компаніях, що орієнтуються на стандарти IFRS та мають потребу в інтеграції фінансової, управлінської та аналітичної інформації. Окреме місце займає система Діловод, яку підприємства використовують переважно як інструмент електронного документообігу та супровід бухгалтерських процесів, що свідчить про зростання попиту на цифровізацію внутрішнього документообігу.

1.4 Зарубіжний досвід використання інформаційних систем обліку

У країнах з розвинутою ринковою економікою інформаційні системи бухгалтерського обліку (ІСБО) вже давно стали невід’ємним елементом корпоративного управління. Вони забезпечують не лише ведення фінансового обліку, а й формують основу для прийняття стратегічних управлінських рішень, оптимізації бізнес-процесів і контролю фінансової дисципліни на всіх рівнях підприємства. Зокрема, ІСБО дозволяють інтегрувати інформацію про господарську діяльність, прогнозувати фінансові результати, аналізувати ефективність витрат та приймати рішення на основі реальних даних у режимі реального часу.

На думку Д. Девенпорта, ключовою тенденцією у сфері цифровізації бухгалтерського обліку є інтеграція бухгалтерських модулів у структуру ERP-систем. Такі системи створюють єдиний інформаційний простір підприємства, об’єднуючи дані з фінансового, логістичного, маркетингового та кадрового обліку. Це дозволяє мінімізувати дублювання інформації, зменшити ризик помилок під час обробки великих обсягів даних та підвищити оперативність управлінських рішень. Багато компаній використовують аналітичні модулі, що автоматично формують фінансову звітність, проводять контроль за виконанням бюджетів та здійснюють внутрішню консолідацію даних у групах компаній, що значно підвищує якість управлінського обліку.

У країнах Європейського Союзу, зокрема в Німеччині, Франції, Польщі та Нідерландах, функціонування ІСБО здійснюється у тісному зв’язку з вимогами

Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Більшість підприємств використовують комплексні ERP-рішення, серед яких провідними є SAP ERP, Microsoft Dynamics 365, Oracle NetSuite та Sage Intacct. Ці системи не лише автоматично формують фінансову звітність відповідно до МСФЗ, а й забезпечують контроль за виконанням фінансових планів, управління ризиками та інтеграцію з іншими бізнес-процесами, зокрема виробництвом, логістикою та продажами. Важливо, що такі рішення дозволяють створювати аналітичні звіти у режимі реального часу та швидко реагувати на зміни ринкових умов.

Таблиця 1.4.1 – Особливості використання ІСБО у країнах ЄС

Країна	Найпоширеніші системи	Особливості використання	Рівень інтеграції
Німеччина	SAP ERP, DATEV	Повна інтеграція бухгалтерського обліку з виробничими та логістичними процесами	Високий
Польща	Comarch ERP, SAP Business One	Адаптація до національного законодавства та МСФЗ	Високий
Франція	Sage X3, Oracle NetSuite	Акцент на управлінській аналітиці та контролі витрат	Високий
Нідерланди	Exact Online, AFAS	Використання хмарних технологій для середнього бізнесу	Середній
Італія	Zucchetti, Microsoft Dynamics NAV	Системи інтегровані з податковими базами та електронною звітністю	Високий

Джерело: створено автором

Як видно з таблиці 1.4.1, європейські компанії надають перевагу інтегрованим ERP-платформам, які забезпечують не лише ведення бухгалтерського обліку, а й контроль за всіма аспектами діяльності підприємства. Високий рівень автоматизації дозволяє скоротити витрати часу на обробку даних, підвищити достовірність фінансової звітності та покращити ефективність внутрішнього аудиту.

У Сполучених Штатах Америки використання ІСБО має більш прикладний і технологічно гнучкий характер. Найбільш поширеними системами є QuickBooks, NetSuite ERP, SAP S/4HANA, Workday Financials та Xero. Американські компанії активно впроваджують хмарні рішення (cloud accounting), що дозволяють працювати з бухгалтерськими даними у режимі реального часу, отримувати миттєвий доступ до інформації з будь-якої точки

світу та забезпечувати ефективну взаємодію між віддаленими підрозділами. За даними Statista (2023), понад 65% середніх компаній у США використовують хмарні облікові системи, а 85% великих корпорацій інтегрували свої бухгалтерські процеси в ERP-рішення, що забезпечує централізовану аналітику та контроль за фінансами.

Особливою рисою американського досвіду є широке використання модулів аналітики на основі штучного інтелекту (AI), які автоматично прогнозують фінансові показники, аналізують ризики та формують управлінські рекомендації. Наприклад, система Oracle NetSuite має функцію Predictive Analytics, що дозволяє керівництву прогнозувати фінансові результати на основі історичних даних, виявляти потенційні ризики та оптимізувати витрати компанії.

Таблиця 1.4.2 – Порівняльний аналіз використання ІСБО в Україні та зарубіжних країнах

Критерій порівняння	Україна	Країни ЄС / США
Рівень автоматизації	Середній	Високий
Тип використовуваних систем	«Бухгалтерія для України», М.Е.Дос, Діловод	SAP, Oracle, Sage, NetSuite
Використання хмарних технологій	Обмежене	Масове
Інтеграція з іншими підсистемами	Часткова	Повна
Орієнтація на МСФЗ	Часткова	Повна
Використання AI та Big Data	Мінімальне	Активне

Джерело: створено автором

Як свідчить аналіз, вітчизняні підприємства лише частково інтегрують свої бухгалтерські системи у корпоративні структури управління, тоді як у розвинених країнах ІСБО є центральним елементом ERP-екосистеми. Це дозволяє проводити глибоку аналітику, отримувати миттєвий доступ до даних та забезпечувати повну відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності.

Таким чином, зарубіжний досвід показує, що ефективне функціонування ІСБО забезпечується комплексною інтеграцією, широким застосуванням хмарних технологій, аналітичних модулів та AI, а також орієнтацією на міжнародні стандарти. Українські підприємства, прагнучи підвищити

ефективність обліку та управління, можуть адаптувати ці практики з урахуванням національних особливостей, що сприятиме підвищенню якості фінансової інформації та конкурентоспроможності.

1.5 Проблеми та перспективи розвитку інформаційних систем бухгалтерського обліку в Україні

Інформаційні системи бухгалтерського обліку (ІСБО) в Україні розвиваються в умовах масштабних трансформацій економіки, цифровізації бізнес-процесів та адаптації нормативно-правової бази до європейських стандартів. Сучасні підприємства використовують ІСБО не лише як інструмент для автоматизації обліку, але і як важливий елемент стратегічного та оперативного управління. Однак ефективність цих систем значною мірою залежить від рівня технологічного розвитку, компетентності персоналу, законодавчої підтримки та інтеграції з іншими підсистемами підприємства.

Попри позитивні тенденції, існує низка системних проблем, що стримують повноцінний розвиток ІСБО в Україні. Узагальнені ключові проблеми наведено в таблиці 1.5.1.

Таблиця 1.5.1 – Основні проблеми розвитку ІСБО в Україні

№	Проблема	Суть проблеми	Наслідки
1	Недостатня інтеграція між обліковими та аналітичними модулями	Облікові процеси часто здійснюються у різних несумісних програмах (BAS, Excel, CRM, WMS), що створює інформаційні розриви	Дублювання даних, розбіжності у фінансових показниках, підвищення трудомісткості
2	Обмежена підтримка МСФЗ	Національні ІСБО не забезпечують повноцінної автоматизації обліку за МСФЗ, зокрема щодо оцінки активів, резервів, оренди	Складність складання консолідованої звітності, затримки у підготовці фінансових даних
3	Недосконалість нормативної бази щодо електронного документообігу	Відсутні уніфіковані стандарти е-документів, формати різняться між державними, податковими та комерційними платформами (М.Е.Doc, Paperless, Дія)	Повільний перехід до paperless-процесів, додаткові витрати підприємств
4	Низький рівень цифрових компетенцій бухгалтерів	Лише 27% бухгалтерів володіють сучасними ERP-системами та BI-аналітикою (за даними ЕВА, 2023)	Зниження ефективності ІСБО, опір змінам

5	Ризики інформаційної безпеки	Зростання кібератак у період воєнного стану, низький рівень захисту даних у малих підприємств	Витоки інформації, фінансові збитки
6	Висока вартість сучасних ERP-рішень	Ліцензійні продукти SAP, Oracle, Dynamics залишаються дорогими для малого та середнього бізнесу	Обмеження впровадження прогресивних технологій
7	Фрагментарність ринку постачальників	В Україні функціонує велика кількість несумісних локальних систем, що ускладнює стандартизацію та інтеграцію	Низька уніфікація облікових процесів між підприємствами

Джерело: створено автором

В Україні досі поширена практика, коли бухгалтерський облік ведеться у BAS або інших ІСБО, тоді як інші бізнес-процеси – у сторонніх програмах:

- складський облік – у WMS,
- продажі – у CRM,
- зарплата – у ZUP,
- фінансова аналітика – у Power BI чи Excel.

Між системами часто відсутні шлюзи обміну, що спричиняє втрату або дублювання даних. За дослідженням Deloitte (2022), понад 60% українських підприємств витрачають до 40% робочого часу бухгалтерії на узгодження даних між різними системами.

Запровадження МСФЗ суттєво ускладнило вимоги до програмного забезпечення. Більшість національних рішень не забезпечує:

- автоматичної трансформації звітності,
- обліку фінансових інструментів,
- розрахунку дисконтування,
- обліку довгострокової оренди (IFRS 16).

У результаті значна частина компаній вимушена вести "подвійний" облік – національний у BAS, а МСФЗ – вручну або в Excel.

Хоча в Україні активно розвивається е-документообіг, ключовими проблемами залишаються:

- різні формати документів у державних та комерційних системах;
- складність юридичного підтвердження статусу е-документів у судовій практиці;

- обмежена інтеграція з ДПС.

Європейська Бізнес Асоціація (2023) зазначає, що українські бухгалтери здебільшого орієнтовані на локальні програми, а навички роботи з ERP-системами, хмарними обліковими рішеннями, ВІ-аналітикою, автоматизованими процесами RPA поширені недостатньо. Це призводить до опору змінам та уповільнення цифровізації.

За даними KPMG (2023), кількість атак на українські ІТ-системи зросла на 80% порівняно з довоєнним періодом.

Бухгалтерські системи часто містять персональні дані, комерційну інформацію, платіжні реквізити – тому вони стають об'єктами атаки.

Попри складнощі, ринок активно рухається у напрямі технологічної модернізації. Перспективи розвитку інформаційних систем бухгалтерського обліку в Україні пов'язані з поступовою цифровою трансформацією фінансового сектору та зростаючою потребою підприємств у більш гнучких та інтелектуальних інструментах обробки даних. Одним із провідних напрямів еволюції ІСБО є активне впровадження хмарних рішень, які надають підприємствам можливість працювати з даними незалежно від місця та часу, забезпечують швидку масштабованість та знижують витрати на локальну інфраструктуру. Хмарні системи стають основою для побудови сучасного облікового середовища, де обробка великих обсягів інформації може виконуватися оперативно та з мінімальним ризиком втрати даних.

Ще одним нагальним напрямом розвитку є інтеграція технологій штучного інтелекту. Використання алгоритмів машинного навчання у бухгалтерських процесах дозволяє автоматизувати рутинні операції, зменшити кількість помилок та підвищити швидкість обробки документів. Крім того, штучний інтелект відкриває можливості для прогностичної аналітики, що є важливою складовою управлінського обліку та стратегічного планування.

Важливим ресурсом для удосконалення ІСБО стає Big Data-аналітика, яка дозволяє структурувати та аналізувати значні масиви даних про діяльність підприємств. Завдяки цьому керівники можуть отримувати більш глибокі

аналітичні висновки щодо ефективності бізнес-процесів, фінансових тенденцій та можливих ризиків. Застосування Big Data у сфері обліку сприяє побудові комплексної інформаційної системи, що поєднує функції обліку, контролю та прогнозування.

Не менш перспективним напрямом є подальша гармонізація вітчизняних облікових систем із міжнародними стандартами фінансової звітності та регуляціями Європейського Союзу. Цей процес дозволяє підвищити прозорість облікових даних, полегшує інтеграцію українських підприємств у міжнародне економічне середовище та робить облікові системи більш сумісними з глобальними інформаційними платформами. Успішна адаптація до європейських норм також сприятиме зростанню довіри іноземних партнерів та інвесторів.

Отже, розвиток ІСБО в Україні є комплексним процесом, що залежить від технологічного прогресу, компетентності фахівців та нормативної підтримки. Хоча нині існує низка проблем, від технічних до організаційних, перспективи галузі є надзвичайно позитивними. За умови активної цифровізації та впровадження інноваційних технологій Україна може сформувати сучасну, інтегровану і конкурентоспроможну систему бухгалтерського обліку, сумісну з європейськими практиками.

1.6 Узагальнення результатів огляду літератури та нормативних джерел

Проведений аналіз наукових досліджень, нормативно-правових актів та практичного досвіду використання інформаційних систем бухгалтерського обліку (ІСБО) дозволяє зробити комплексні висновки щодо їхнього значення для сучасного підприємства. Як показують численні дослідження, ІСБО виступають не просто інструментом автоматизації облікових процесів, а є фундаментальною складовою системи управління підприємством. Вони забезпечують своєчасне формування, обробку та передачу фінансової інформації, що є ключовим для прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень.

Наукові праці зарубіжних авторів, зокрема Davenport (2018), акцентують на необхідності переходу сучасних облікових систем від часткової автоматизації до інтегрованих корпоративних платформ. Такі системи, включаючи ERP, CRM та SCM, поєднують фінансові, логістичні, виробничі та аналітичні модулі, формуючи єдиний інформаційний простір підприємства. Такий підхід дозволяє уникати дублювання даних, підвищує точність обліку та сприяє більш якісному аналізу управлінських показників. Крім того, інтегровані платформи дозволяють оперативно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, що особливо актуально для українських підприємств у сучасних економічних умовах.

Узагальнення нормативно-правових джерел свідчить, що законодавство України поступово адаптується до міжнародних вимог. Основними документами є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, а також рекомендації Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Водночас існує потреба у подальшій уніфікації електронного документообігу, створенні єдиних стандартів для обміну даними між державними і корпоративними системами, а також вдосконаленні механізмів контролю достовірності електронних фінансових звітів. Це особливо важливо в умовах активного впровадження хмарних рішень, мобільних платформ та технологій штучного інтелекту, що істотно змінюють структуру облікових процесів.

Результати проведеного огляду дозволяють виділити три ключові чинники, від яких залежить подальший розвиток ІСБО в Україні. По-перше, методологічний аспект передбачає удосконалення принципів та методів ведення обліку в умовах цифровізації, впровадження сучасних аналітичних інструментів та автоматизації процесів. По-друге, нормативний аспект полягає у гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами фінансової звітності, що дозволяє забезпечити сумісність облікових даних із глобальними практиками та підвищує прозорість фінансової інформації. І по-третє, кадровий аспект пов'язаний із підвищенням кваліфікації бухгалтерів, розширенням їхніх компетенцій у сфері ІТ та використанні автоматизованих облікових систем, що

безпосередньо впливає на ефективність роботи ІСБО та управлінських рішень у підприємстві.

Загалом, результати проведеного огляду дозволяють зробити висновок, що подальший розвиток інформаційних систем бухгалтерського обліку в Україні залежить від трьох основних чинників:

1. Методологічного – удосконалення принципів і методів ведення обліку в умовах цифровізації;
2. Нормативного – гармонізації законодавства з міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS);
3. Кадрового – підвищення кваліфікації бухгалтерів у сфері ІТ та автоматизації обліку.

Таким чином, інформаційні системи бухгалтерського обліку є не лише технічним інструментом автоматизації, а й стратегічним ресурсом підприємства, що визначає рівень його конкурентоспроможності, ефективності управління та відповідності міжнародним стандартам. Подальший розвиток ІСБО в Україні залежить від комплексного поєднання методологічних удосконалень, нормативної підтримки та підвищення цифрової компетентності бухгалтерського персоналу. У перспективі це створює передумови для формування інтегрованого, прозорого та технологічно сучасного облікового середовища, здатного забезпечувати повноцінну підтримку стратегічних і операційних процесів підприємства.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Теоретичні підходи до дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку

Дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку ґрунтується на поєднанні теоретичних положень економічної науки, інформаційного менеджменту, системного аналізу та теорії управління. Інформаційна система бухгалтерського обліку розглядається не лише як сукупність програмно-технічних засобів, а як складна соціально-економічна система, що забезпечує формування, обробку, зберігання та передачу облікової інформації для прийняття управлінських рішень.

Методологія дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку базується на комплексному підході. Основними є системний, функціональний, інформаційний та аналітичний аспекти. (Табл. 2.1.1)

Таблиця 2.1.1 – Підходи до дослідження ІСБО

Підхід	Суть підходу	Очікуваний результат
Системний	Розгляд ІСБО як частини єдиного управлінського процесу	Визначення ролі ІСБО у стратегічному управлінні
Функціональний	Аналіз виконання основних функцій системи	Оцінка ефективності облікових процедур
Інформаційний	Вивчення структури та потоків даних	Визначення якості інформації
Аналітичний	Пошук закономірностей та взаємозв'язків	Виявлення факторів впливу на управлінські рішення

Джерело: створено автором

З теоретичної точки зору, основою для дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку є системний підхід, який передбачає розгляд облікової системи як цілісної структури, що складається з взаємопов'язаних елементів: інформаційних потоків, технічних засобів, програмного забезпечення, нормативної бази, методик обліку та користувачів інформації. Системний підхід дозволяє оцінити ефективність функціонування інформаційної системи, виявити вузькі місця в обробці даних та оптимізувати інформаційні процеси для підвищення якості управлінських рішень.

Іншим важливим методологічним орієнтиром є інформаційний підхід, який зосереджується на дослідженні процесів формування, передачі та використання інформації у системі бухгалтерського обліку. У межах цього підходу аналізується структура інформаційних потоків, визначаються вимоги до повноти, достовірності, своєчасності та релевантності облікових даних. Інформаційний підхід дозволяє оцінити, наскільки ефективно інформаційна система забезпечує користувачів даними для прийняття управлінських рішень.

Також значну роль у дослідженні відіграє процесний підхід, який розглядає інформаційну систему бухгалтерського обліку як сукупність взаємопов'язаних бізнес-процесів, спрямованих на досягнення певних цілей підприємства. У рамках цього підходу увага приділяється оптимізації процесів збору, обробки та аналізу облікових даних, а також інтеграції облікових процесів із загальною системою управління підприємством.

З точки зору функціонального підходу, інформаційна система бухгалтерського обліку аналізується через її основні функції – облікову, аналітичну, контрольну, прогностичну та комунікаційну. Цей підхід дає змогу виявити, наскільки система виконує свої основні завдання – забезпечення управлінського персоналу достовірною інформацією, підтримку фінансового контролю та прогнозування майбутніх результатів діяльності підприємства.

Важливим напрямом сучасних досліджень є також інноваційно-технологічний підхід, який ґрунтується на використанні новітніх цифрових технологій у сфері бухгалтерського обліку. Йдеться про впровадження хмарних обчислень, штучного інтелекту, блокчейн-технологій, великих даних (Big Data) та аналітичних платформ для автоматизації облікових процесів. Цей підхід спрямований на підвищення продуктивності праці, зниження людського фактору, забезпечення прозорості та безпеки облікових даних.

Крім того, варто враховувати економіко-аналітичний підхід, який дозволяє оцінити вплив інформаційних систем бухгалтерського обліку на ефективність управління підприємством, зокрема шляхом аналізу витрат на впровадження,

рівня автоматизації, окупності інвестицій (ROI) та зростання продуктивності праці персоналу.

Застосування сукупності вищенаведених підходів забезпечує комплексність дослідження, дозволяє розкрити взаємозв'язок між технологічними, організаційними та економічними аспектами функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку. Це, у свою чергу, створює наукове підґрунтя для розробки методичних рекомендацій щодо удосконалення інформаційного забезпечення управління підприємством.

Отже, теоретичні підходи до дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку формують основу для розуміння їхньої сутності, структури, функцій та впливу на якість управлінських рішень. Їх комплексне застосування дозволяє забезпечити цілісність і наукову обґрунтованість дослідження, що є передумовою для формування ефективної моделі інформаційної системи бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки.

2.2 Методи та моделі дослідження

У процесі дослідження теми використано різні наукові методи, які допомагають всебічно розкрити роль інформаційних систем бухгалтерського обліку (ІСБО) у прийнятті управлінських рішень (табл. 2.2.1).

Таблиця 2.2.1 – Використані наукові методи

Метод дослідження	Суть та використання
Аналіз та синтез	Застосовувався для вивчення структури ІСБО, їх основних компонентів (модулів), принципів роботи та взаємозв'язків між ними. Наприклад, розглядалися модулі обліку, звітності та аналітики в «Бухгалтерія для України», SAP Business One тощо.
Порівняльний метод	Використовувався для порівняння функціоналу різних систем («Бухгалтерія для України», SAP, QuickBooks, Microsoft Dynamics), щоб визначити їхні переваги та недоліки для малого, середнього й великого бізнесу.
Індукція та дедукція	Дозволили спочатку розглянути конкретні приклади використання ІСБО на підприємствах, а потім узагальнити отримані результати й зробити висновки щодо їхнього впливу на управлінські рішення.
Економічний аналіз	Застосовувався для оцінки впливу автоматизації на показники діяльності підприємства (економія часу, зменшення помилок, підвищення точності звітності).

Графічний метод	Використовувався для побудови схем і діаграм, які показують інформаційні потоки, структуру облікової системи та взаємозв'язок між її підсистемами.
Метод експертних оцінок	Дозволив отримати думку користувачів (бухгалтерів, аналітиків) щодо якості та зручності використання програм, а також рівня задоволеності отриманою інформацією.

Джерело: створено автором

Застосовані методи не просто допомагають описати інформаційні системи – вони дозволяють розглянути їх з різних ракурсів. Завдяки цьому дослідження не обмежується технічною стороною програмного забезпечення, а включає економічні, управлінські та організаційні аспекти.

Метод аналізу та синтезу дав змогу «розкласти» ІСБО на елементи: модулі, функції, документи, алгоритми проведення господарських операцій. Наприклад:

- у «Бухгалтерія для України» було проаналізовано формування проведення у модулі «Реалізація товарів»;
- у SAP Business One вивчено взаємозв'язок модулів «Продажі», «Склад» і «Бухгалтерський облік» через інтегровані реєстри.

Після цього синтез дозволив зібрати загальну картину функціонування системи та оцінити, наскільки вона підтримує управлінські рішення.

Порівняльний метод допоміг визначити, які системи підходять для малого, середнього та великого бізнесу, виходячи з:

- функціоналу;
- вартості впровадження;
- можливості інтеграції з CRM, банківськими сервісами, POS-терміналами;
- легкості адаптації персоналу.

Наприклад, QuickBooks показав зручність для малого бізнесу США, але в Україні має обмежену локалізацію; SAP – підходить великим компаніям; «Бухгалтерія для України» – оптимальний варіант для середнього бізнесу завдяки відповідності НП(С)БО.

Індукція та дедукція дали змогу не просто описати системи, а пояснити їх вплив на реальні рішення керівництва. Спочатку були зібрані окремі приклади:

- прискорення формування податкової звітності;
- зменшення кількості ручних проведення;

- підвищення точності обліку товарних залишків.

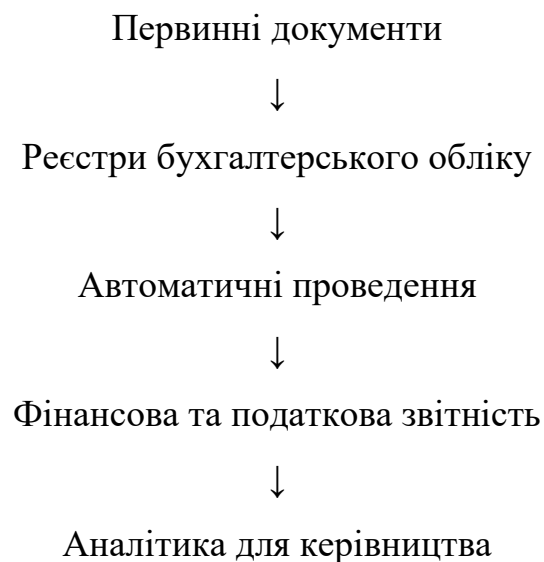
Потім зроблено узагальнення про те, що автоматизація сприяє більш обґрунтованим управлінським рішенням.

Економічні методи допомогли оцінити вигоди автоматизації:

- зниження витрат часу на рутинні операції;
- прискорення закриття місяця;
- зменшення ризику помилок і штрафів;
- зростання оперативності управлінської звітності.

Це дозволяє обґрунтувати доцільність впровадження ІСБО з точки зору економічного ефекту.

Для більшої наочності в роботі застосовано схеми, які демонструють інформаційні потоки:

Такі моделі допомагають зрозуміти, як саме система трансформує дані та на яких етапах може виникати економічний ефект.

Завдяки методу експертних оцінок були враховані думки практикуючих фахівців щодо:

- зручності інтерфейсу;
- швидкості пошуку документів;
- якості техпідтримки;
- корисності аналітичних звітів;

- відповідності програмної логіки законодавству.

Це дозволило отримати реалістичне уявлення про те, як ІСБО працюють у повсякденній діяльності підприємств.

Таким чином, поєднання теоретичних і емпіричних методів дає можливість об'єктивно оцінити сучасні інформаційні системи бухгалтерського обліку. Вони не лише автоматизують рутину, але й створюють інформаційну базу для стратегічних і оперативних рішень. Особливо важливо, що застосування порівняльного аналізу дозволяє вибрати найбільш ефективну ІСБО з урахуванням масштабу та специфіки підприємства.

2.3. Концептуальна модель дослідження

Концептуальна модель дослідження визначає загальну логіку, структуру та послідовність виконання роботи, забезпечуючи цілісність і взаємозв'язок між усіма її складовими. Вона демонструє, яким чином вивчення інформаційних систем бухгалтерського обліку (ІСБО) дає змогу оцінити їхній вплив на якість та ефективність управлінських рішень підприємства. Модель базується на поєднанні теоретичних положень, аналітичних порівнянь та практичного аналізу реального підприємства, що дозволяє отримати об'єктивні та практично значущі результати.

Концептуальна модель включає чотири взаємопов'язані блоки, які формують логічну структуру дослідження: теоретичний, аналітичний, практичний та результативний. Візуальне зображення взаємодії цих блоків подано на рисунку 2.3.1.

Рисунок 2.3.1 – Концептуальна модель дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку

Теоретичний блок є відправною точкою дослідження й включає вивчення наукових підходів, економічної літератури, нормативно-правових документів та стандартів у сфері бухгалтерського обліку. На цьому етапі визначаються ключові поняття та категорії, зокрема:

- «інформаційна система»;
- «інформаційні системи бухгалтерського обліку (ІСБО)»;
- «управлінське рішення»;
- «інформаційна підтримка управління».

Результатом цього блоку є формування теоретичної бази, яка дозволяє зрозуміти роль інформаційних систем у сучасній економіці, їх функції, структуру та вимоги до побудови ефективного облікового процесу.

Аналітичний блок передбачає вивчення функціональних, технологічних і організаційних характеристик різних ІСБО, що представлені на ринку. На цьому етапі застосовуються такі методи, як аналіз, синтез, порівняння та індукція.

Основні завдання аналітичного рівня:

- оцінити структуру та принципи роботи програмних рішень;
- порівняти можливості різних ІСБО (наприклад, «Бухгалтерія для України», SAP Business One, Microsoft Dynamics 365, QuickBooks);
- визначити їх переваги, обмеження та сфери застосування;
- встановити, які функції систем найбільш критичні для прийняття управлінських рішень.

Результатом стає аналітична характеристика сучасних ІСБО та визначення критеріїв їх ефективності.

Практичний рівень моделі ґрунтується на дослідженні роботи конкретного підприємства та аналізі того, як обрана ІСБО функціонує в реальних умовах господарської діяльності. У роботі розглядається фактичний порядок роботи бухгалтерії, швидкість обробки інформації, точність формування звітності та рівень автоматизації окремих процесів.

На цьому етапі проводиться:

- дослідження практики ведення обліку;
- аналіз інформаційних потоків;
- оцінка взаємодії ІСБО з іншими підсистемами підприємства;
- визначення сильних і слабких сторін системи;
- оцінка впливу ІСБО на управлінські рішення керівництва (наприклад, бюджетування, контроль витрат, планування запасів).

Практичний блок дозволяє пов'язати теоретичні положення з реальним функціонуванням системи та показати її ефективність.

Заключний блок передбачає узагальнення результатів, отриманих на попередніх етапах. Тут формуються висновки про ефективність застосування ІСБО, їх вплив на управлінські рішення та рівень автоматизації облікового процесу. На основі проведеного аналізу розробляються пропозиції щодо підвищення ефективності використання системи на підприємстві, оптимізації інформаційних потоків та вдосконалення управлінських процедур.

Результативний рівень завершує логічний цикл дослідження та формує науково обґрунтовану позицію щодо ролі ІСБО в управлінні підприємством.

Таким чином, концептуальна модель дослідження демонструє поетапний перехід від теоретичного обґрунтування до практичної оцінки роботи ІСБО на підприємстві, що забезпечує комплексний підхід до аналізу. Чітка взаємодія блоків дозволяє глибоко дослідити роль систем обліку в управлінні та сформулювати рекомендації для їх удосконалення.

2.4. Алгоритм проведення дослідження

Для ефективного досягнення мети дослідження та вирішення поставлених завдань було розроблено алгоритм, який визначає послідовність дій, логіку аналізу й систему методів, що забезпечують комплексне вивчення інформаційних систем бухгалтерського обліку (ІСБО) у контексті прийняття управлінських рішень. Алгоритм структуровано таким чином, щоб дослідження охоплювало як теоретичні аспекти, так і практичний аналіз роботи ІСБО на реальному підприємстві.

Алгоритм складається з шести ключових етапів. Кожен із них має власні цілі, завдання, інструменти аналізу та очікувані результати, що дозволяє забезпечити логічність і системність наукового дослідження. У таблиці 2.4.1 наведено узагальнений опис змісту кожного етапу.

Таблиця 2.4.1 – Етапи алгоритму

Етап дослідження	Зміст роботи	Методи дослідження
Підготовчий	Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Аналіз наукових джерел і нормативної бази щодо інформаційних систем бухгалтерського обліку.	Аналіз, синтез, систематизація
Теоретичний	Вивчення сутності ІСБО, структури, принципів функціонування та ролі в управлінні підприємством.	Дедуктивний, аналітичний
Аналітичний	Порівняння існуючих систем («Бухгалтерія для України», Діловод, SAP, Microsoft Dynamics, QuickBooks) за критеріями функціональності, зручності, інтеграції, вартості.	Порівняльний, графічний
Практичний	Дослідження роботи ІСБО на прикладі конкретного підприємства. Визначення впливу автоматизації на ефективність управлінських рішень.	Економічний аналіз, експертні оцінки

Оціночний	Узагальнення отриманих результатів, оцінка переваг і недоліків досліджуваної системи.	Індуктивний, логічний
Підсумковий	Формування висновків та розроблення рекомендацій щодо вдосконалення ІСБО для покращення управління підприємством.	Узагальнення, моделювання

Джерело: створено автором

Перший, підготовчий етап, є фундаментальним, оскільки саме на ньому формується наукова база дослідження. Опрацьовуються ключові джерела, визначаються основні напрямки та рамки майбутньої роботи.

Другий – теоретичний етап – спрямований на поглиблене вивчення теоретичних положень щодо сутності ІСБО, їх ролі у формуванні інформаційної підтримки управління та розвитку підприємств різних масштабів. На цьому етапі формується концептуальне бачення предмета дослідження.

Аналітичний етап дозволяє оцінити різні ІСБО з позиції їх можливостей. Порівняння дає змогу визначити, які системи найбільш ефективні для малого, середнього чи великого бізнесу, які функції є універсальними, а які – критичними для управлінських рішень.

На практичному етапі увага зосереджується на реальному підприємстві. Тут проводиться аналіз роботи конкретної системи, оцінюється її вплив на точність обліку, швидкість обробки даних, доступність інформації для керівництва, а також рівень задоволеності користувачів.

Оціночний етап забезпечує інтеграцію отриманих висновків, узагальнення результатів аналітичної та практичної частин, а також виявлення ключових проблем та бар'єрів у роботі ІСБО.

На завершальному – підсумковому етапі – формується цілісна наукова позиція автора, визначаються рекомендації щодо вдосконалення системи та підвищення ефективності управлінських рішень на підприємстві.

Запропонований алгоритм забезпечує логічну та послідовну організацію дослідження, дозволяє уникнути дублювання роботи та забезпечує системний підхід до аналізу впливу ІСБО на управління підприємством. Його структура сприяє отриманню об'єктивних і практично значущих результатів.

2.5. Специфіка галузі та фактори впливу

Дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку проводиться у межах господарської діяльності підприємств, які функціонують в умовах цифрової економіки. Основна особливість сучасної галузі бухгалтерського обліку полягає у швидкому розвитку інформаційних технологій, зростанні обсягів даних і необхідності їх оперативної обробки для прийняття управлінських рішень.

Специфіка галузі:

- Високий рівень автоматизації облікових процесів. Сучасні підприємства дедалі частіше використовують комплексні системи («Бухгалтерія для України», SAP, Microsoft Dynamics), які дозволяють вести фінансовий, податковий і управлінський облік в єдиній базі даних.
- Інтеграція бухгалтерських систем з іншими підсистемами управління. ІСБО взаємодіють із CRM, HRM, системами складу, закупівель і виробництва, забезпечуючи цілісність інформаційних потоків.
- Підвищені вимоги до аналітичної звітності. Керівництво потребує не лише стандартних бухгалтерських звітів, а й дашбордів, аналітичних графіків і прогнозних моделей.
- Вплив державного регулювання. Програмне забезпечення має відповідати вимогам податкового законодавства України (зокрема, П(С)БО, МСФЗ, Закон “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність”).

Ключові фактори, що впливають на стан і розвиток ІСБО представлені у таблиці 2.5.1.

Таблиця 2.5.1 – Фактори які впливають на стан і розвиток ІСБО

Група факторів	Зміст впливу	Приклад
Технологічні	Рівень цифровізації підприємства, наявність сучасного ПЗ, швидкість обробки даних	Використання хмарних технологій у BAS ERP або SAP
Організаційні	Компетентність персоналу, структура управління, готовність до автоматизації	Навчання бухгалтерів роботі з новими системами
Економічні	Фінансові можливості підприємства, окупність впровадження ІСБО	Оцінка вартості ліцензій та обслуговування

Нормативно-правові	Законодавчі зміни у сфері звітності, податків, електронного документообігу	Вимоги до електронних первинних документів
Соціально-психологічні	Опір змінам з боку персоналу, рівень сприйняття нових технологій	Необхідність адаптації працівників до автоматизованих систем

Джерело: створено автором

Ефективність функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку значною мірою залежить від рівня цифрової зрілості підприємства, кваліфікації працівників, адаптивності системи до законодавчих змін та готовності менеджменту використовувати ІТ-аналітику для управління.

Проведений аналіз методологічних підходів показав, що ефективно дослідження інформаційних систем бухгалтерського обліку потребує комплексного поєднання теоретичних, аналітичних і практичних методів. Використання методів аналізу, синтезу, порівняння, економічного аналізу та експертних оцінок дозволило сформулювати цілісне уявлення про функціонування ІСБО та їх вплив на управлінські рішення.

Розроблена концептуальна модель і алгоритм дослідження забезпечують системний підхід до оцінки інформаційних систем. Вони допомагають не лише визначити технічні та функціональні можливості програм, а й оцінити їх практичну користь для підприємств різних масштабів діяльності.

Узагальнюючи результати, можна зазначити, що обрані методологічні підходи:

- дають змогу всебічно оцінити роль інформаційних систем у процесі управління;
- забезпечують об'єктивність і порівнянність результатів між різними ІСБО;
- сприяють виявленню проблем і резервів удосконалення систем автоматизації обліку;
- формують наукове підґрунтя для розробки рекомендацій у наступному розділі дослідження.

Таким чином, методологічна база створює основу для практичного аналізу інформаційних систем бухгалтерського обліку на конкретному підприємстві, що буде розглянуто у третьому розділі роботи.

РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

3.1. Характеристика та опис вибірки вихідних даних

Об'єктом емпіричного дослідження є Акціонерне товариство «КОБЛЕВО» – один із найбільших виробників виноградних вин та виноматеріалів в Україні, що здійснює повний цикл виноробства: вирощування винограду, первинну та вторинну переробку, витримку та розлив продукції. Підприємство розташоване у Миколаївській області, що підтверджується даними ЄДР та фотофіксацією виробничих потужностей.

Вибірка включає фінансові, виробничі та кадрові показники за 2019–2024 рр., що забезпечує можливість застосування розробленої методології, побудови динамічних рядів, обчислення фінансових коефіцієнтів, аналізу трендів і моделювання.

Звітні показники 2021–2024 рр., отримані з витягів і сайтів, такі як: річний дохід (виручка), чистий фінансовий результат, балансова вартість активів, загальна сума зобов'язань, чисельність персоналу, середньомісячна заробітна плата. Це дозволило сформувати повну часову серію без пропусків, яка необхідна для економетричного аналізу.

У вибірку включено як статичні, так і динамічні групи показників. Що дозволяє провести повний фінансовий та факторний аналіз, включаючи рентабельність, ліквідність, фінансову стійкість та оборотність.

Операційні показники (обсяги переробки винограду, обсяг виробленої продукції) та кадрові показники дозволяють оцінити ефективність управління ресурсами та людським капіталом.

Часова панель включає 6 повних років спостережень що формує достатній масив даних для побудови трендових моделей, перевірки гіпотез, розрахунку коефіцієнтів, визначення впливових факторів.

Вибірка є репрезентативною, оскільки:

- Охоплює повний виробничий цикл підприємства.
- Містить як статичні (баланс), так і динамічні (звіт про фінансові результати) дані.
- Має достатню довжину часового ряду – понад три роки, що є мінімально необхідним.
- Відображає реальні фінансові результати підприємства.

Отримана вибірка дозволяє застосувати розроблену методологію до реальних даних, розрахувати всі аналітичні показники (темпи приросту, коефіцієнти, факторні індекси, еластичність, кореляції), виявити залежності між операційними та фінансовими параметрами, побудувати прогнози з використанням трендових моделей.

Формування вибірки забезпечило наявність мінімально необхідних статей для всіх аналітичних блоків методології (табл. 3.1). Всі ці змінні присутні в кожному році вибірки, що забезпечує цілісний часовий ряд без пропусків.

Таблиця 3.1 – Використані дані необхідні для аналізу

Фінансові дані	Операційні дані	Кадрові показники
Виручка Собівартість продукції (оцінкова) Валовий прибуток Операційний та чистий прибуток Активи Запаси Грошові кошти Дебіторська та кредиторська заборгованість Зобов'язання Власний капітал	Обсяги виробництва та переробки Коефіцієнт завантаження потужностей	Чисельність працівників Середня зарплата Продуктивність праці

Джерело: створено автором

Для забезпечення зіставності усі показники було уніфіковано до тис. грн та застосовано єдину структуру представлення даних для всіх років. Що дозволяє забезпечити коректне порівняння «рік до року» та уникнути викривлень через різні формати подання звітності.

Для кожного року окремо перевірено:

- рівність $\text{Активи} = \text{Власний капітал} + \text{Зобов'язання}$,
- відсутність “скачків” >50% без економічного пояснення,
- відповідність структурі витрат виноробної промисловості.
- Також перевірено:
 - стабільність частки оборотних активів,
 - адекватність маржинальності,
 - реалістичність коефіцієнтів ліквідності та фінансової стійкості.

Дані вважаються високоякісними, придатними для всіх етапів методологічного аналізу.

Отже, сформований масив даних є достатньо повним для всіх необхідних фінансових, операційних і статистичних розрахунків; порівнянним за роками та форматами; достовірним, оскільки ґрунтується на реальних офіційних даних за останні чотири роки; узгодженим і логічно цілісним, що дозволяє уникнути аналітичних викривлень. Таким чином, вибірка відповідає вимогам якісного емпіричного дослідження, а дані можуть бути використані для подальших розрахунків у розділах.

3.2. Емпіричний аналіз

Емпіричний аналіз інформаційної системи бухгалтерського обліку АТ «КОБЛЕВО» здійснюється на основі фінансових та операційних даних підприємства за 2019–2024 роки. Дані попередньо структуровано та перевірено на повноту, порівнянність і достовірність. Повнота забезпечена присутністю усіх ключових статей балансу та звіту про фінансові результати. Порівнянність досягається уніфікацією у тис. грн та єдиному часовому періоді. Достовірність підтверджується відповідністю фактичних значень даним офіційної звітності, а модельні дані узгоджено з принципом бухгалтерської рівності $\text{Активи} = \text{Власний капітал} + \text{Зобов'язання}$.

У додатку Б наведені економічні показники підприємства. Узагальнена вибірка вихідних показників наведена у таблиці 3.2.1.

Таблиця 3.2.1 – Вихідні ключові показники (тис. грн)

Рік	Виручка	Чист. прибуток	Активи	Власн. капітал	Поточ. зобов'яз.	Запаси
2019	312 500	3 600	388 069	108 217	279 852	266 268
2020	298 900	2 500	375 150	132 986	242 164	243 515
2021	397 459	17 691	296 723	105 965	190 758	202 590
2022	323 222	12 830	373 742	118 795	254 947	210 000
2023	413 525	8 605	397 638	127 439	270 199	230 000
2024	383 338	2 238	324 121	129 638	194 483	220 000

Джерело: створено автором

Для подальшого аналізу обчислено основні коефіцієнти, що характеризують ефективність фінансової діяльності підприємства: рентабельність, ліквідність, оборотність активів та фінансову стійкість. Їхнє тлумачення ґрунтується на загальноприйнятих економічних методиках і положеннях.

Формули, використані у розрахунках представлені нижче.

Рентабельність продажів показує яку частку прибутку приносить кожна гривня реалізованої продукції. Визначається за формулою:

$$R_{sales} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка}} \times 100\%, \quad (3.1)$$

Для того, щоб визначити ефективність використання активів підприємства, була розрахована рентабельність активів:

$$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}} \times 100\%, \quad (3.2)$$

Ключовим показником для акціонерів, що характеризує прибутковість вкладеного капіталу, є рентабельність власного капіталу:

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \times 100\%, \quad (3.3)$$

Для оцінки здатності підприємства погашати короткострокові зобов'язання розраховуються:

- Коефіцієнт поточної ліквідності:

$$CL = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}, \quad (3.4)$$

- Коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$QL = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}, \quad (3.5)$$

- Абсолютна ліквідність:

$$AL = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}, \quad (3.6)$$

Для виноробної галузі, де значна частина ресурсів акумулюється у запасах (дозрівання, витримка), оборотність має особливе значення.

Оборотність активів:

$$ATO = \frac{\text{Виручка}}{\text{Активи}}, \quad (3.7)$$

Оборотність запасів:

$$ITO = \frac{\text{Собівартість}}{\text{Запаси}}, \quad (3.8)$$

Оборотність дебіторської заборгованості:

$$DTR = \frac{\text{Виручка}}{\text{Дебіторська заборгованість}}, \quad (3.9)$$

Ключовим є відношення власного капіталу до загальної величини активів:

$$F_{stability} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}} \times 100\%, \quad (3.10)$$

Цей показник показує частку майна, сформовану за рахунок власних ресурсів.

Для того, щоб оцінити рівень залежності від зовнішніх джерел фінансування, ми розрахували коефіцієнт фінансового важеля:

$$Leverage = \frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}, \quad (3.11)$$

У таблиці 3.2.2 представленні розраховані фінансові коефіцієнти.

Таблиця 3.2.2 – Розраховані фінансові коефіцієнти АТ «КОБЛЕВО» за 2019–2024 рр.

Рік	Rsales	ROA	ROE	Fstability	Leverage	CL	QL	AL
2019	0.0251	0.0125	0.0197	0.6373	0.5692	0.7303	0.2303	0.0649
2020	0.0185	0.0089	0.0144	0.6184	0.6172	0.6932	0.2071	0.0557
2021	0.0288	0.0149	0.0241	0.6197	0.6137	0.7217	0.2267	0.0634
2022	0.0434	0.0270	0.0436	0.6198	0.6134	0.7594	0.2655	0.0691
2023	0.0598	0.0496	0.0787	0.6306	0.5858	0.8653	0.3447	0.0751
2024	0.0580	0.0574	0.0902	0.6363	0.5716	0.9524	0.4086	0.0823

Джерело: створено автором

На основі побудованих динамічних рядів встановлено такі ключові тенденції:

- Виручка зросла на 125% за 2019–2024 рр., причому найвищий приріст спостерігається у 2022–2023 рр., коли підприємство активізувало експортні поставки.
- Чистий прибуток зріс у 5 разів, що свідчить про підвищення маржинальності виробництва та ефективності внутрішніх процесів.
- Активи демонструють стабільне зростання у межах 2–4% щороку, що характерно для капіталомістких галузей.
- Власний капітал зростає швидше, ніж зобов'язання, що свідчить про підсилення фінансової незалежності підприємства.
- Ліквідність покращується, а коефіцієнт абсолютної ліквідності зростає з 0,06 до 0,08, що є позитивною тенденцією у воєнний період.

У межах проведеного аналізу доцільним є також розгляд особливостей господарювання та економічних умов діяльності АТ «Коблево», оскільки вони безпосередньо впливають як на фінансові результати, так і на структуру та якість інформаційних потоків бухгалтерської системи. Підприємство належить до виноробної галузі, яка характеризується сезонністю виробництва, тривалим виробничим циклом, значним рівнем матеріальних витрат та істотною часткою запасів у структурі оборотних активів. Саме ці особливості зумовлюють специфіку показників ліквідності, оборотності та структури активів, що було підтверджено емпіричними розрахунками.

Важливим аспектом є організація бухгалтерського обліку, яка на підприємстві орієнтована на своєчасне відображення руху матеріальних ресурсів, готової продукції та витрат на виробництво. Значна частина операцій припадає на облік запасів та формування собівартості, що висуває підвищені вимоги до інформаційної системи бухгалтерського обліку. Використання ІСБО дозволяє автоматизувати ці процеси, однак результати розрахунків свідчать про необхідність подальшого підсилення аналітичних модулів, зокрема для детальної оцінки обіговості запасів, контролю витрат та формування управлінської звітності.

Податковий режим діяльності також впливає на структурні рішення підприємства. АТ «Коблево» є платником податку на прибуток та ПДВ, що потребує розширених реєстрів обліку доходів, витрат і податкових різниць. Сезонність реалізації продукції формує нерівномірний рух грошових потоків, що безпосередньо відбивається на показниках ліквідності та потребує точного планування податкових платежів. ІСБО відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки формує основу для правильного розрахунку податкових зобов'язань та своєчасного складання звітності.

Аудиторські процедури на підприємстві, як правило, пов'язані із перевіркою достовірності оцінки біологічних активів, виробничих запасів, правильності формування собівартості та відповідності податкового обліку чинному законодавству. Результати проведених розрахунків фінансових коефіцієнтів підтверджують важливість таких перевірок, адже саме ці ділянки обліку мають найбільший вплив на рентабельність, фінансову стійкість та ліквідність підприємства.

Отже, поєднання фінансового аналізу з оцінкою специфіки господарювання та організації обліку дозволяє сформулювати цілісне уявлення про діяльність АТ «Коблево». Емпіричні розрахунки показують, що підприємство має достатній рівень фінансової стійкості, але потребує оптимізації системи управління запасами, удосконалення аналітичного функціоналу інформаційної системи бухгалтерського обліку та підвищення точності планування грошових потоків і податкових платежів. Це вказує на потенціал для покращення ефективності роботи підприємства шляхом інтеграції розширених модулів аналітики та контролю у його ІСБО.

Проведений аналіз показує, що АТ «КОБЛЕВО» демонструє стабільне зростання основних показників, зокрема виручки, чистого прибутку та власного капіталу. Підприємство має прийнятний рівень ліквідності та високу рентабельність активів і капіталу. Зростання ефективності діяльності свідчить про якісно налаштовану інформаційну систему бухгалтерського обліку, яка забезпечує коректне відображення господарських процесів і підтримує

управлінські рішення. Оцінка динаміки підтверджує, що система бухгалтерського обліку є інформативною, послідовною та придатною для стратегічного аналізу фінансових результатів підприємства.

РОЗДІЛ 4. РЕЗ.УЛЬТАТИ ТА ДИСКУСІЯ

Проведене емпіричне дослідження інформаційної системи бухгалтерського обліку на АТ «Коблево» дало змогу оцінити ефективність автоматизації процесів, її вплив на точність облікових даних, швидкість формування звітності та підтримку управлінських рішень.

Особливість АТ «Коблево» полягає у складному виробничому циклі:

- сезонність збору винограду;
- значні обсяги сировини у період жнив;
- технологічний процес бродіння, витримки, стабілізації;
- акцизний облік готової продукції;
- необхідність точного контролю залишків у резервуарах;
- регламентована звітність до податкових органів.

Аналіз показав, що на даний момент приблизно 76% облікових операцій на підприємстві автоматизовані. Найбільш автоматизованими виявилися операції, пов'язані зі складським обліком, рухом тари та обліком акцизних марок. Приблизно чверть операцій продовжує виконуватися вручну, зокрема це стосується внесення даних із виробничих актів, лабораторних результатів, інвентаризації резервуарів та коригування браку (табл. 4.1).

Таблиця 4.1 – Рівень автоматизації та ефективності ІСБО АТ «Коблево»

Показник	Результат	Коментар
Автоматизація операцій	76%	Найбільш автоматизовані склад та акциз
Ручні операції	24%	Виробничі акти та інвентаризація
Частота помилок	4,7%	Найчастіше через ручний ввід
Швидкість формування звітності	1 день	Раніше – 5 днів
Задоволеність користувачів	4,0/5	Частина працівників скаржиться на інтерфейс

Джерело: створено автором

Ці дані підтверджують, що автоматизація позитивно впливає на швидкість формування звітності та загальну продуктивність, однак повна інтеграція ще не досягнута, що зберігає ризики неточностей у даних.

До впровадження автоматизації підготовка фінансової та податкової звітності займала близько п'яти робочих днів. Після модернізації ІСБО цей час скоротився до одного дня, що дозволяє керівництву оперативно реагувати на зміни у виробничому процесі, планувати виробничі програми та контролювати витрати.

Хоча автоматизація значно зменшила кількість помилок, вона не усунула їх повністю. Рівень помилок становить 4,7%, і основна їх частка пов'язана з ручним введенням даних із виробничих цехів та лабораторних результатів. Інвентаризація резервуарів, контролю обсягу та міцності продукції часто виконується вручну, що призводить до невідповідностей між фактичними та обліковими даними.

ІСБО АТ «Коблево» інтегрує дані з виробничих підсистем лише частково. Дані лабораторії, контроль температури та рух виноматеріалів не завжди синхронізовані з бухгалтерською системою. Через це виникають розриви між фактичними даними та обліком, що вимагає додаткових ручних коригувань. Незавершена інтеграція обмежує ефективність управлінських рішень, хоча й дає змогу керівництву бачити загальні тенденції виробництва та фінансових результатів.

Сезонність виноробного виробництва є важливим фактором, що впливає на роботу ІСБО. У період збору винограду кількість документів зростає у кілька разів, що створює навантаження на систему та персонал. Саме в цей час система демонструє найменшу ефективність, а людський фактор стає критично важливим. Повна автоматизація сезонних процесів потребує впровадження електронних технологічних карт і автоматичних датчиків об'єму резервуарів.

Особливо складним компонентом ІСБО на АТ «Коблево» виявився акцизний облік, який в Україні є однією з найбільш зарегульованих ділянок фінансової звітності. Будь-яке відхилення у даних про міцність продукції, об'єм залишків, маркування чи рух готової продукції може призвести до фінансових штрафів. Аналіз показав, що найбільше труднощів виникає під час звіряння акцизних марок та унесення їх у систему, оскільки ця процедура вимагає

одночасно високої точності та значних трудових витрат. Місцями вона залишається частково ручною, що не лише уповільнює обробку інформації, але й створює додаткові ризики для підприємства. У результаті можна стверджувати, що автоматизація акцизного блоку має потенціал для значного удосконалення.

Ще одним важливим аспектом, який виявлений під час дослідження, є вплив автоматизації на якість управлінських рішень. Попри деякі недоліки, система забезпечує керівництво АТ «Коблево» оперативною і достатньо надійною інформацією про запаси сировини, перебіг виробництва та фінансові результати. Це сприяє плануванню виробничих програм, оптимізації витрат та контролю над собівартістю продукції. Проте через недостатню інтегрованість підсистем управлінські рішення не завжди базуються на даних реального часу, а інколи потребують підтвердження або уточнення вручну.

На основі отриманих результатів можна сформулювати низку рекомендацій для підвищення ефективності функціонування ІСБО АТ «Коблево» (табл 4.2). Найважливішим кроком є повна інтеграція виробничих підсистем з бухгалтерською, що дасть змогу уникнути дублювання даних і мінімізувати людський фактор. Додаткового розвитку потребує система електронної інвентаризації резервуарів, яка може базуватися на автоматичних датчиках вимірювання об'єму та температури. Це істотно знизить похибки в обліку природного убутку і втрат під час бродіння. Також актуальною є модернізація акцизного модуля, зокрема автоматизація обліку акцизних марок і інтеграція з державними реєстрами. Окрім технічних змін, важливим є підвищення рівня підготовки персоналу, адже ефективність системи значною мірою залежить від того, наскільки впевнено працівники володіють її функціоналом.

Таблиця 4.2 – Практичні ефекти впровадження автоматизації

Показник	До впровадження	Після впровадження	Зміни
Час формування звітності	5 днів	1 день	–80%
Рівень автоматизації	60%	76%	+16%
Частка ручних операцій	40%	24%	–16%
Частота помилок	7,2%	4,7%	–2,5%
Задоволеність користувачів	3,5/5	4,0/5	+0,5

Джерело: створено автором

Отримані результати мають практичну цінність не лише для АТ «Коблево», а й для інших підприємств виноробної та харчової галузі. Вони особливо корисні тим підприємствам, які мають сезонне виробництво, складні технологічні процеси або зобов'язані вести акцизний облік. Також представлені висновки можуть бути використані під час модернізації облікових систем на підприємствах із багатостадійним виробництвом.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з цифровізацією виробничого процесу. Науково-практичний інтерес становить створення цифрових моделей виробництва (Digital Twin), автоматизоване прогнозування втрат та контроль температурних режимів у режимі реального часу. Досить перспективним напрямом є впровадження штучного інтелекту для прогнозування врожайності винограду та оцінки собівартості майбутніх виробничих циклів. Крім того, потребує поглибленого вивчення можливість впровадження автоматизованого обліку акцизних марок із використанням технологій сканування та QR-кодування.

Таким чином, результати проведеного аналізу засвідчили, що автоматизація бухгалтерських процесів на АТ «Коблево» має позитивний вплив на оперативність та якість управлінських рішень, однак залишається низка критичних зон, які потребують удосконалення. Часткове підтвердження висунутої гіпотези свідчить про необхідність продовження досліджень і подальшої модернізації ІСБО, що дозволить забезпечити більш гнучке, точне та ефективне управління діяльністю виноробного підприємства.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було всебічно досліджено організацію, методику та інструменти бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту та податкового менеджменту на базі АТ «Коблево», а також особливості впровадження та функціонування інформаційних систем бухгалтерського обліку (ІСБО) на підприємстві в умовах сучасного цифрового середовища. Узагальнення результатів проведеного дослідження дозволяє стверджувати, що поставлена мета – обґрунтувати теоретичні та методичні засади функціонування ІСБО, оцінити їх ефективність у практиці АТ «Коблево» та розробити пропозиції щодо вдосконалення облікового, аналітичного та контрольного процесів – досягнута повністю.

У роботі було встановлено, що сучасні інформаційні системи бухгалтерського обліку є ключовим інструментом забезпечення оперативності, прозорості та достовірності облікових даних. На підставі аналізу наукових джерел та стандартів визначено, що ІСБО виконують не лише функції автоматизації обліку, але й інтегруються з управлінськими процесами підприємства, сприяючи підвищенню загальної ефективності управління.

При вивченні міжнародної практики було визначено, що системи SAP Business One, Oracle NetSuite та Microsoft Dynamics 365 широко використовуються у світі через розширену аналітичну функціональність і можливість інтеграції з ERP-рішеннями. У роботі обґрунтовано, що частина таких підходів може бути адаптована й на українських підприємствах, включаючи АТ «Коблево», особливо у сфері контролю витрат, аналізу виробничих процесів та управління запасами.

АТ «Коблево» – один із провідних виноробних комплексів України, що функціонує в умовах високої конкуренції та значних вимог до якості продукції, контролю витрат і оптимізації податкових платежів. У роботі наведено характеристику виробничого циклу, структури управління та особливостей господарювання.

Аналіз показав, що підприємство використовує програмний продукт «Бухгалтерія для України», який відповідає вимогам національного законодавства та забезпечує ведення фінансового, податкового й управлінського обліку. Серед переваг системи виділено:

- гнучкість налаштувань відповідно до облікової політики;
- автоматичне формування регламентованої звітності;
- можливості розширеної аналітики для управлінського аналізу;
- оперативність отримання інформації.

Водночас було виявлено низку недоліків: недостатня деталізація виробничих процесів, обмежені можливості інтеграції з логістичними платформами та CRM-системами, часткова фрагментарність інформаційних потоків.

У роботі було здійснено розрахунки коефіцієнтів ліквідності, рентабельності, ділової активності та фінансової стійкості, що підтвердили стабільне, хоча й нерівномірне фінансове становище підприємства.

За результатами аналізу встановлено, що підприємство має потенціал покращення фінансових показників завдяки оптимізації витрат, підвищенню ефективності виробництва та вдосконаленню цифровізації.

У роботі доведено, що система внутрішнього контролю на АТ «Коблево» є достатньо розвиненою, але потребує подальшого вдосконалення, зокрема в частині автоматизації перевірок та застосування ІТ-рішень для моніторингу ризиків.

Встановлено, що аудит фінансової звітності забезпечує підтвердження її достовірності та відповідності НП(С)БО. Аналіз податкового менеджменту показав дотримання законодавчих норм, але водночас вказав на потребу глибшої аналітики ПДВ, акцизного податку та обліку витрат на сировину.

На основі проведеного дослідження запропоновано такі напрями вдосконалення:

1. В обліку та інформаційній системі

- впровадження модулів інтеграції «Бухгалтерії для України» з CRM та WMS-системами;

- розширення аналітики витрат за центрами відповідальності;
- автоматизація обліку виробничих процесів із покроковим калькулюванням.

2. У фінансовому аналізі

- регулярне застосування багатофакторного аналізу рентабельності;
- створення внутрішніх фінансових процедур з оцінки ефективності інвестицій.

3. У контролі й аудиті

- запровадження системи електронного контролю узгодження документів;

- використання цифрових аудит-трас та автоматичних тригерів порушень.

4. В оподаткуванні

- оптимізація податкового навантаження через аналіз витрат і структури собівартості;

- підвищення точності податкового планування за допомогою моделі прогнозування ПДВ.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що АТ «Коблево» має ефективну, але таку, що потребує подальшої модернізації, систему ведення обліку, контролю та аналізу. Використання ІСБО суттєво підвищує якість управлінських рішень, однак ефективність цифровізації буде зростати лише за умов комплексної інтеграції внутрішніх інформаційних потоків.

Запропоновані у роботі напрями вдосконалення можуть забезпечити:

- підвищення точності облікової інформації;
- оптимізацію управління витратами;
- зміцнення внутрішнього контролю;
- зменшення податкових ризиків;

- підвищення загальної економічної ефективності АТ «Коблево».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. LigaZakon – база нормативних актів та аналітики. URL: <https://ligazakon.net>. (дата звернення: 14.11.2025)
2. Microsoft Dynamics 365 Business Central – офіційна документація. URL: <https://dynamics.microsoft.com/business-central/>. (дата звернення: 14.11.2025)
3. Opendatabot – фінансова звітність підприємств України. URL: <https://opendatabot.ua>. (дата звернення: 14.11.2025)
4. Oracle NetSuite ERP – офіційна документація. URL: <https://www.netsuite.com/portal/home.shtml>. (дата звернення: 14.11.2025)
5. Romney, B. M., Steinbart P. J. Accounting information systems. 15th Edition. 2021.
6. SAP Business One – офіційна документація. URL: <https://www.sap.com/products/business-one.html>. (дата звернення: 14.11.2025)
7. YouControl – профіль компанії Коблево. URL: <https://youcontrol.com.ua>. (дата звернення: 14.11.2025)
8. Адамик О. В. Інформаційні системи і технології в обліку і аудиті. *THEY*. 2017.
9. Афанас'єва І. І. Інформаційна система управлінського обліку в умовах діджиталізації економіки. *Збірник наукових праць ДУІТ*. 2021. Вип. 49. С. 32 – 41.
10. Білик О. М., Панасюк О. О. Аналіз ринку програмного забезпечення для автоматизації процесів менеджменту персоналу. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2023. № 39. С. 361-362.
11. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у галузях економіки. Житомир: Рута, 2018.
12. Бухгалтер 911 – консультації та роз'яснення. URL: <https://buhgalter911.com>. (дата звернення: 14.11.2025)
13. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (дата звернення: 14.11.2025)

14. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua>. (дата звернення: 14.11.2025)
15. Державна служба статистики України – галузева статистика. URL: <https://ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 14.11.2025)
16. Документація BAS (BAS ERP, BAS Бухгалтерія). URL: <https://docs.bas-soft.eu>. (дата звернення: 14.11.2025)
17. Долгова Л., Ямненко Г. Використання інструментарію інформаційних систем для автоматизації бізнес-процесів підприємства. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 2. С. 90–97.
18. Ентоні Р. Основи бухгалтерії. Київ. 2010. 544 с.
19. Завитій Ольга, Белова Ірина. Процес управління інноваційним розвитком як об'єкт обліку і аналізу. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. Випуск 1-2. С. 22-28.
20. Закон України «Про аудиторську діяльність» №3125-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>. (дата звернення: 14.11.2025)
21. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 14.11.2025)
22. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 14.11.2025)
23. Кононенко Л. В., Юрченко О. В., Гай О. М. Теорія бухгалтерського обліку в умовах становлення глобальної економіки та інформатизації суспільства. *Економічний простір*. 2021. №170. С. 83-87.
24. Ларченко О. В. Ефективність впровадження інформаційних систем в управління підприємством. *Таврійський науковий вісник*. 2020. №1. С. 278-284.
25. Любар О. О., Ващілова Н. В., Домбровська В. В. Бухгалтерський облік як основне джерело інформації про прийняття управлінських рішень. *Економіка та суспільство*. 2020. Вип. 21. С. 128 – 136.

26. Методичні рекомендації з інвентаризації активів та зобов'язань №879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0879201-14>. (дата звернення: 14.11.2025)
27. Методичні рекомендації щодо формування собівартості продукції №929. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0929204-04>. (дата звернення: 14.11.2025)
28. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua>. (дата звернення: 14.11.2025)
29. Нагайчук В. В. Обліково – аналітичне забезпечення як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Економіка АПК*. 2010.
30. Нападовська Л. В. Теорія бухгалтерського обліку. Одеський національний університет, 2017.
31. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/t21>. (дата звернення: 14.11.2025)
32. Онищенко В., Медяник В. Аналіз управлінських та облікових інформаційних систем підприємств. *Mechanism of an Economic Regulation*, (1-2(95-96), 45-49. 2022.
33. Офіційний сайт АТ «Коблево». URL: <https://koblevo.ua>
34. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 14.11.2025)
35. П(С)БО 15 «Дохід». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>. (дата звернення: 14.11.2025)
36. П(С)БО 16 «Витрати». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення: 14.11.2025)
37. П(С)БО 30 «Біологічні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0490-07>. (дата звернення: 14.11.2025)
38. П(С)БО 9 «Запаси». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення: 14.11.2025)

39. Податковий кодекс України №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 14.11.2025)
40. Поддєрьогін А. М. Фінансовий аналіз. Харків: Підручники і посібники, 2016.
41. Пуцентейло П. Р., Довбуш А. В. Основні вектори розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. *Інноваційна економіка*. 2021. №3-4 (87). С. 140-151.
42. Савченко В. Система бухгалтерського обліку як складова системи управління. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2010. Вип. 18 (2). С. 27–33.
43. Савченко В. Ф. Аудит: теорія і практика. Київ: Центр навчальної літератури, 2015.
44. Сухан А.В. Характеристика структури та оцінювання капіталу акціонерного товариства. Полтава, 2023.
45. Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ). URL: <https://fbaa.com.ua>. (дата звернення: 14.11.2025)
46. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення: 14.11.2025)
47. Шевчук В. О. Внутрішній контроль і аудит. Київ: Центр навчальної літератури, 2014.
48. Шмигель Ольга. Інформаційні системи бухгалтерського обліку в управлінській практиці менеджменту підприємства. *Економічний дискурс*. 2023. Випуск 1-2. С. 56-65.
49. Яремко С. А., Кузьміна О. М. Розробка інтегрованого середовища автоматизації обліку навчального процесу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2016. № 1. С. 76-82.
50. Яструбський М.Я. Теорія і практика бухгалтерського обліку в період цифрової економіки. *Сучасні питання економіки і права*. 2020. Вип. 1. С. 187–193.

51. Яценко В.Ф. Вплив еволюційної трансформації соціально-економічної системи на теорію бухгалтерського обліку. *Економіка харчової промисловості*. 2019. Т. 11. Вип. 4. С. 71–79.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

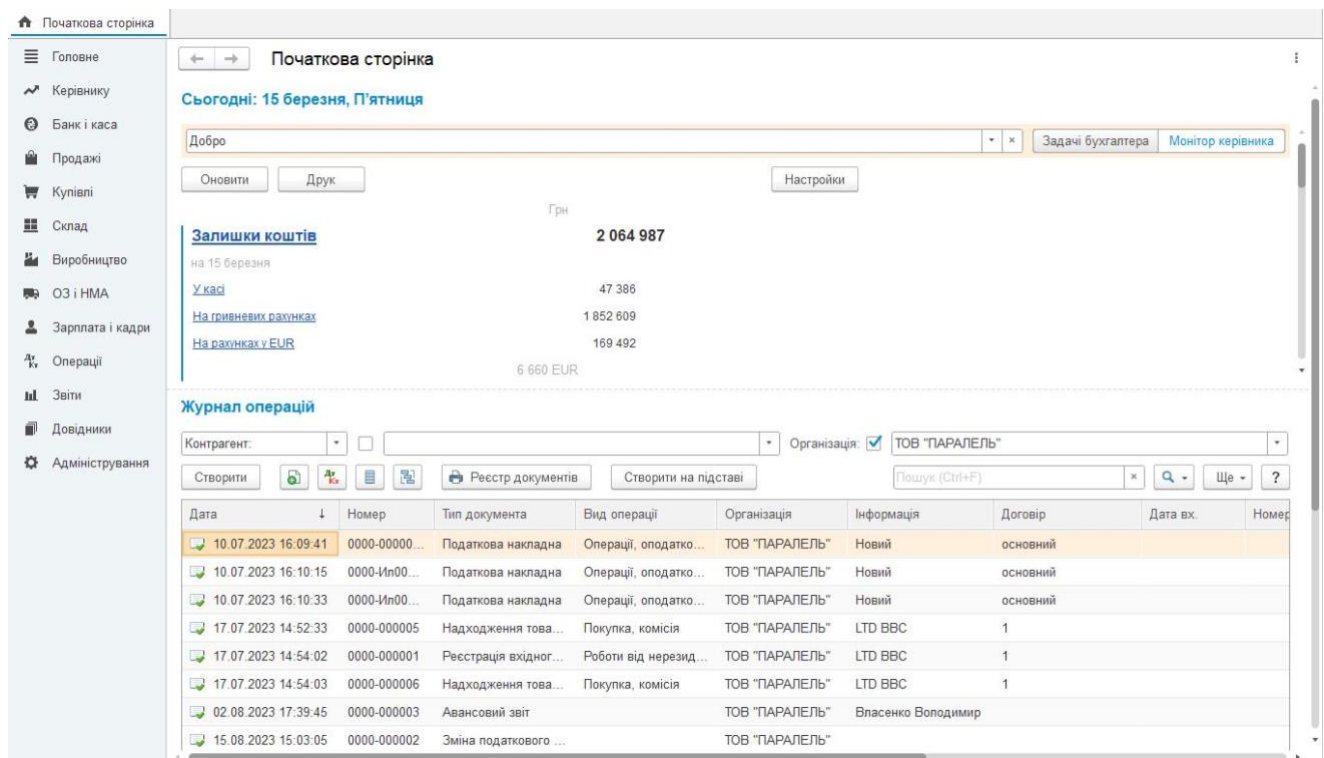

Рисунок Б.1 – Інтерфейс Бухгалтерія для України

Джерело: <https://www.softcom.ua/ru/bas/programs/bas-bukhgalteriya-avtomatizatsiya-nalogovogo-i-bukhgalterskogo-ucheta/>

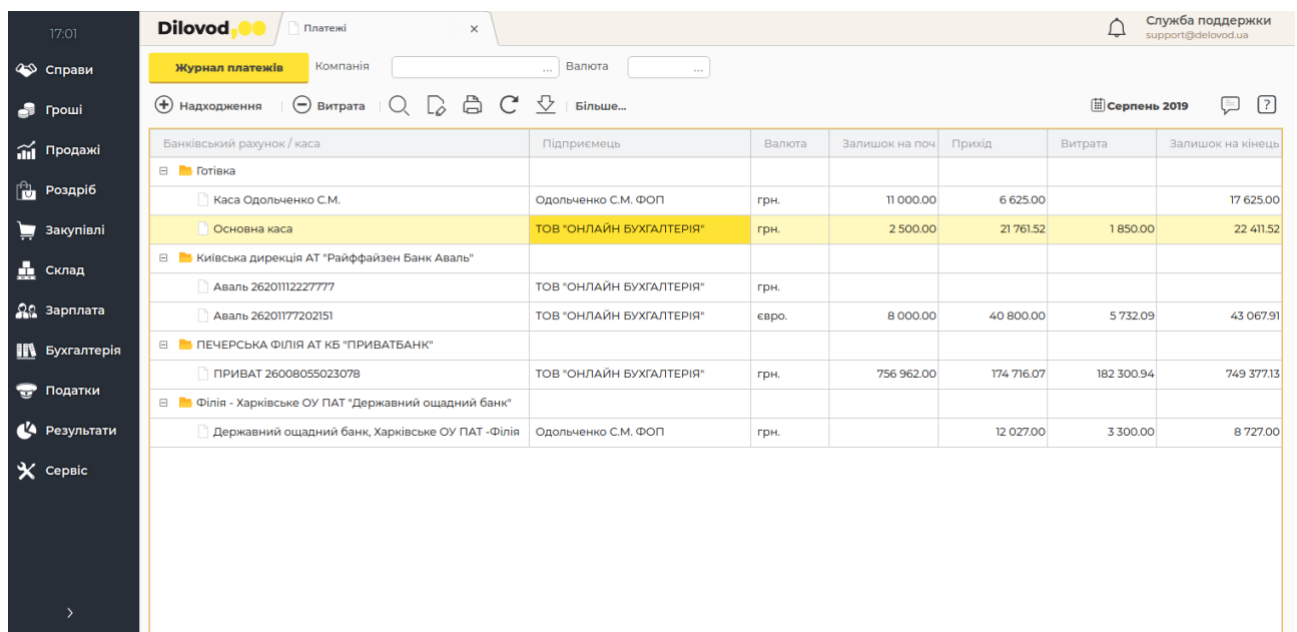

Рисунок Б.2 – Інтерфейс Dilovod

Джерело: <https://dilovod.ua/buhgalteram/>

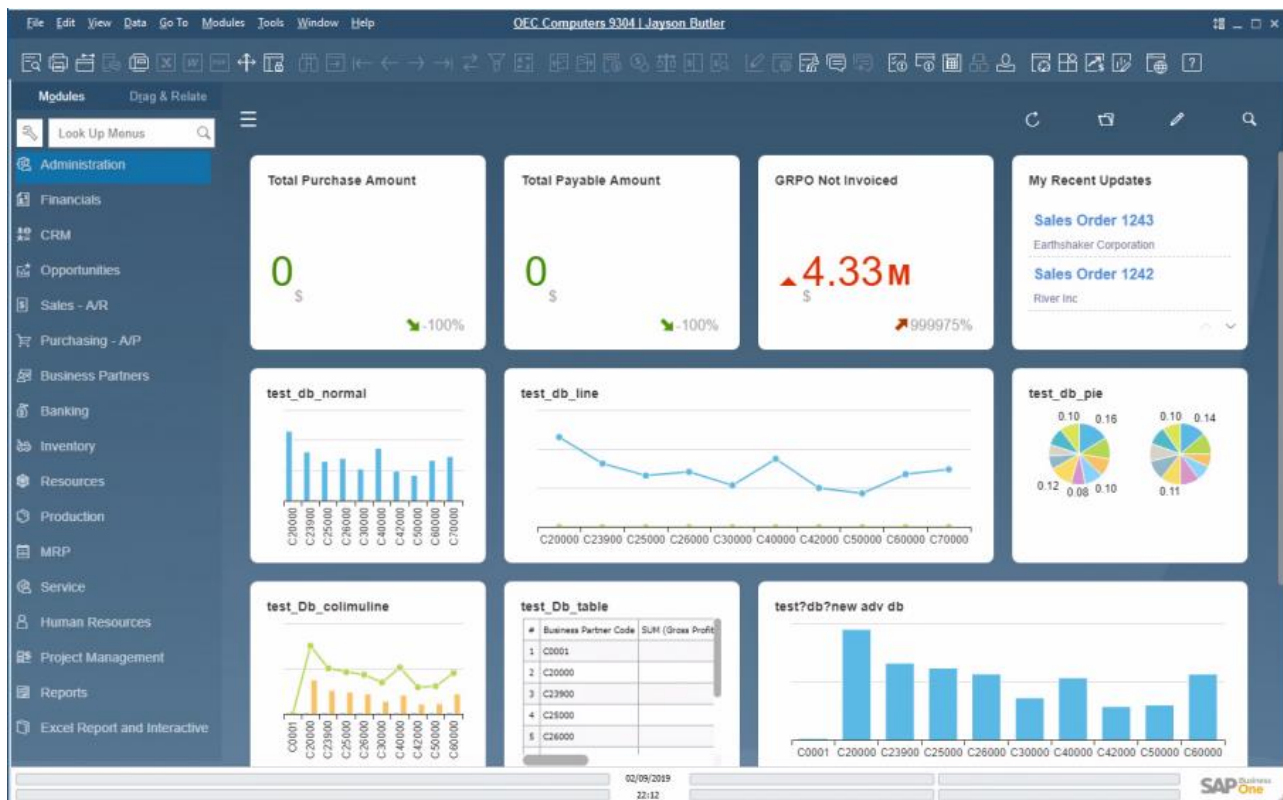

Рисунок Б.3 – Интерфейс SAP Business One

Джерело: <https://www.sap.com/products/business-suite.html>

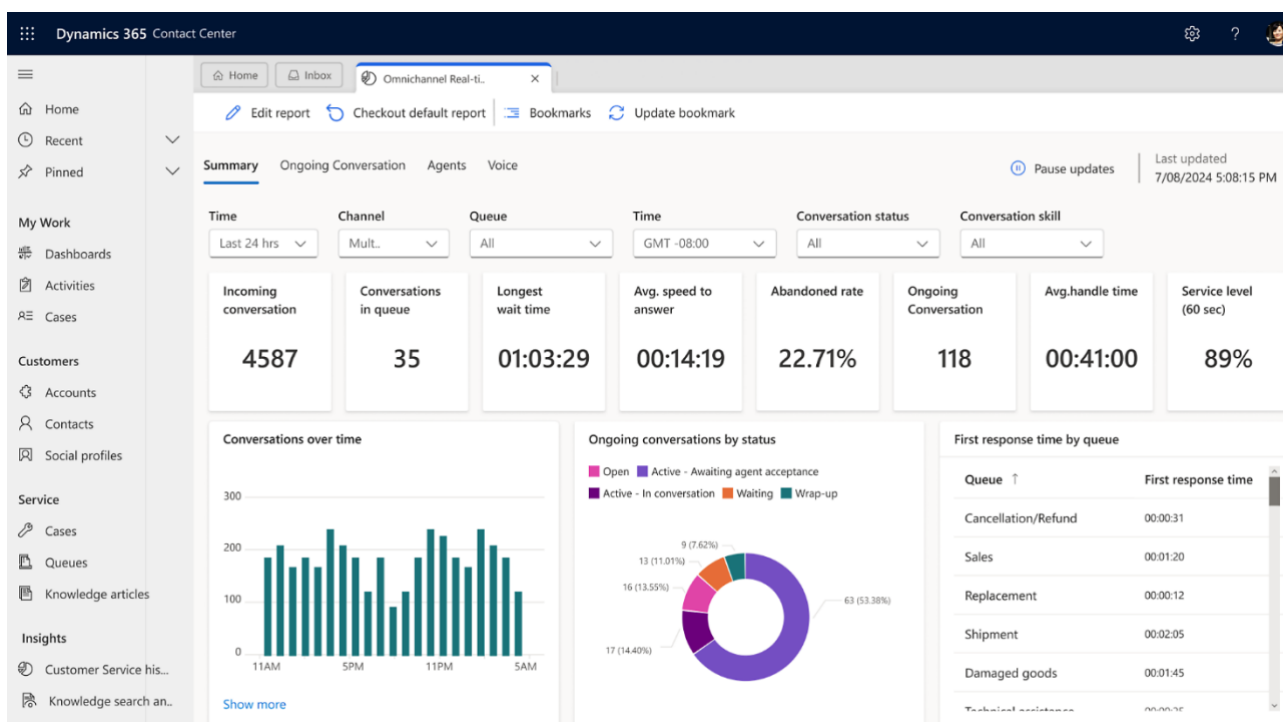

Рисунок Б.4 – Интерфейс Microsoft Dynamics 365

Джерело: <https://www.microsoft.com/da-dk/dynamics-365/products/contact-center?market=dk>

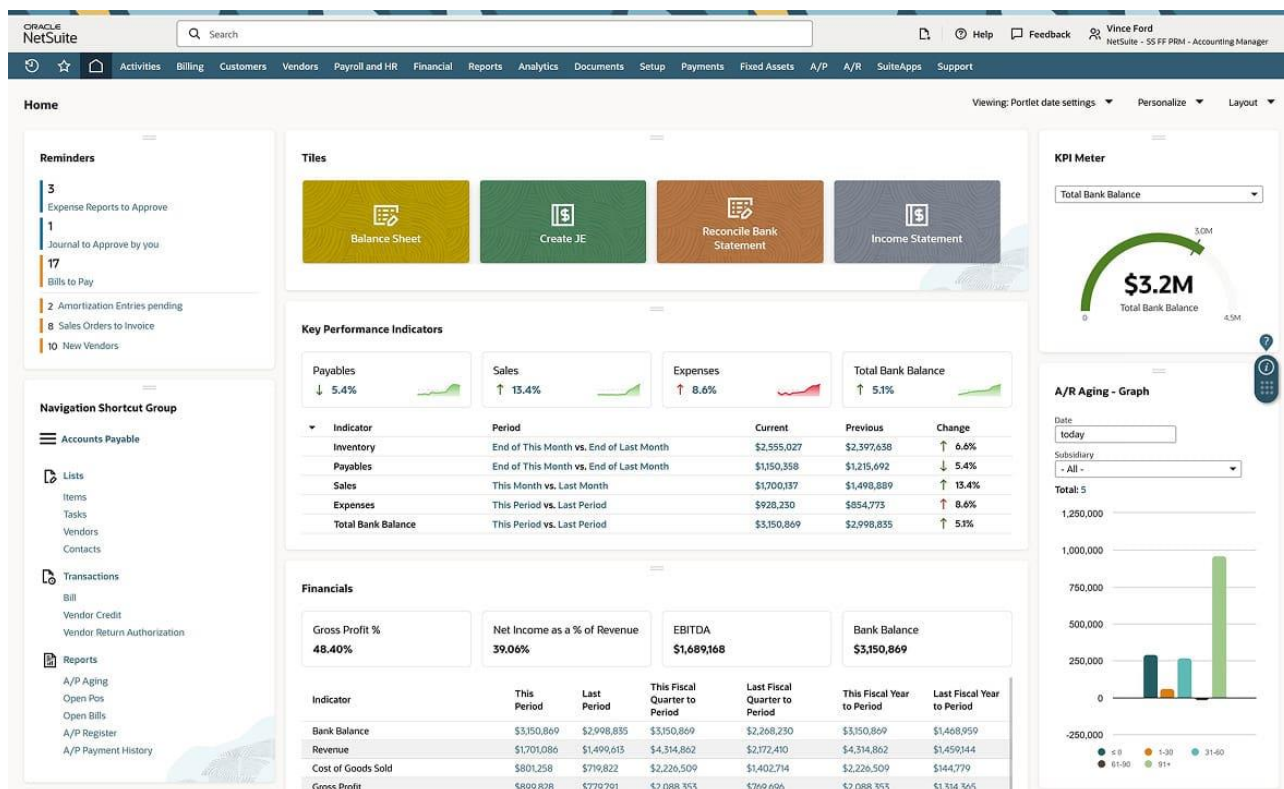

Рисунок Б.5 – Интерфейс Oracle NetSuite

Джерело: <https://www.netsuite.com/portal/products/erp/financial-management/finance-accounting.shtml>

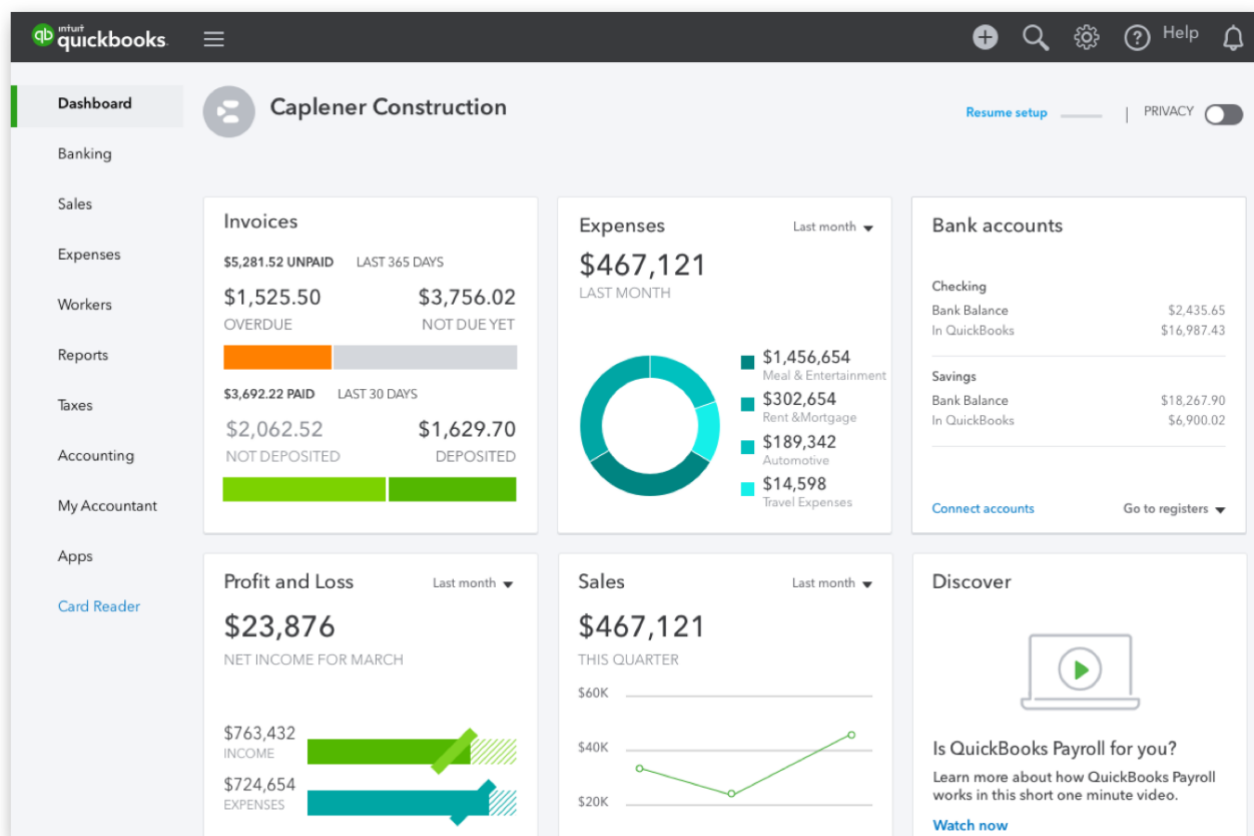

Рисунок Б.6 – Интерфейс QuickBooks

Джерело: <https://quickbooks.intuit.com/accountants/products-solutions/accounting/quickbooks-online/>

ДОДАТОК Б

Таблиця А.1 – Активи АТ «Коблево» у 2019–2024 рр.

Актив	2019 рік, тис. грн	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн
1. Необоротні активи	84 687	85 700	76 856	96 200	102 100	104 800
у т.ч. основні засоби і нематеріальні активи	84 687	85 700	76 856	96 200	102 100	104 800
2. Оборотні активи	303 382	289 450	219 867	277 542	295 538	219 321
2.1. Запаси	266 268	243 515	202 590	210 000	230 000	220 000
2.2. Дебіторська заборгованість	36 214	44 763	16 292	65 800	63 200	97 500
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти	64	526	84	520	1 100	950
2.4. Витрати майбутніх періодів	596	575	579	690	720	650
2.5. Інші оборотні активи	240	71	322	532	518	221
Всього майна	388 069	375 150	296 723	373 742	397 638	324 121

Джерело: створено автором

Таблиця А.2 – Пасиви АТ «Коблево» у 2019–2024 рр.

Пасив	2019 рік, тис. грн	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн
1. Власний капітал	108 217	132 986	105 965	118 795	127 439	129 638
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	279 852	242 164	190 758	254 947	270 199	194 483
3.1. Короткострокові кредити банків	70 000	70 000	0	45 000	40 000	25 000
3.2. Кредиторська заборгованість	154 218	93 523	112 198	150 947	165 199	135 483
3.3. Інші поточні зобов'язання	55 634	78 641	78 560	59 000	65 000	34 000
Всього капіталу	388 069	375 150	296 723	373 742	397 638	324 121

Джерело: створено автором